

Kupiškio krašto bibliotekų istorijos fragmentai

Lina Matiukaitė

Pirmosios bibliotekos Kupiškio krašte

Mūsų krašto bibliotekų ištakų reikia ieškoti vienuolynuose ir dvaruose – čia jos kūrėsi pirmiausia. Palėvenės dominikonų vienuolyno bibliotekai buvo skirtos specialios patalpos pietiniame korpuse, kur buvę sausiasia¹. 1751 m. šio vienuolyno bibliotekoje buvo 180 knygų², 1828 m. – 529 knygos³, 1835 m. – 970 knygų, seniausias leidinys išspausdintas 1522 m., buvo ir lietuviškų knygų⁴, 1861 m. – 645 knygos⁵. 1865 m. Kauno gubernatorius įsakė Palėvenės vienuolyną panaikinti, pasaulietinio turinio knygos iš bibliotekos perduotos Kauno gimnazijai, o religinės – paliktos vietoje. Žinoma, kad klebonaujant kunigui Jonui Šileikai (nuo 1906 m.) iš Palėvenės apylinkių kilęs studentas Jurgis Elisonas surinko bibliotekoje likusias vertingesnes knygas ir perdavė Vilniuje veikusiai Lietuvių mokslo draugijai. Kitas dominikonų bibliotekoje likusias knygas 1916 m. vokiečiai išgabeno į Vokietiją. Taip garsioji Palėvenės dominikonų biblioteka buvo galutinai likviduota⁶.

1750 m. įsteigto Skapiškio dominikonų vienuolyno bibliotekoje 1818 m. buvo 360 įvairaus turinio XVII–XVIII a. knygų lotynų ir lenkų kalbomis, kurios buvo laikomos vienoje celėje⁷. Skapiškio vienuolynas buvo uždarytas tuoj po 1831 m. sukilimo, o bibliotekos knygos paliktos likimo valiai. Šio fakto liudininkas buvo ir kraštotyrininkas Peliksas Bugailiškis:

„Laipiodami po XVIII šimtmečio bažnyčios aukštą ir varpinę per šv. Lauryno atlaidus aptikome daug senų ir apdulkėjusių knygų, kurios mėtėsi niekieno neglobojamos. Čia, žinoma, kalti klebonai, kurie dėl savo konservatyvumo ir apsileidimo mažiausiai tesirūpino jų žinioje buvusiais kultūros paminklais. Tačiau vienuolyno rankraštynas buvo užrakintas rūsiuose ir tik po Antrojo pasaulinio karo kažkieno išvežtas sunkvežimiu.“⁸

Adomynės, Antašavos, Palėvenės ir kituose mūsų krašto dvaruose buvo vertingų knygų rinkiniai – vienuose didesni, kituose mažesni. Žinoma, kad Noriūnų dvare, kuris 1859–1915 m. priklausė bajorams Venclovavičiams, 1880 m. buvo didelė ir labai vertinga 6 000 tomų biblioteka⁹. Tai buvo istorinės, meno, žemės ūkio, medžio-klės, heraldikos tematikos ir grožinės knygos daugiausia lenkų, prancūzų ir vokiečių kalbomis. Kai kurios knygos buvo įrištos bronzinės spalvos oda ir turėjo išpaustus Venclovavičių giminės

¹ Pacevičius A. *Vienuolynų bibliotekos Lietuvoje 1795–1864 m.*, Vilnius, 2005, p. 105.

² 1751 07 02 Palėvenės bažnyčios ir vienuolyno inventorius, *Lietuvos valstybės istorijos archyvas* (toliau – LVIA), f. 1671, ap. 4, b. 2, l. 93–131.

³ Pacevičius A. *Vienuolynų bibliotekos Lietuvoje 1795–1864 m.*, Vilnius, 2005, p. 150.

⁴ Baliulis A. Iš Kupiškio ir apylinkių praeities, *Kupiškio kraštas*, Vilnius, 1997, p. 87.

⁵ 1861 01 22 Palėvenės bažnyčios ir vienuolyno vizitacijos aktas, LVIA, f. 1671, ap. 4, b. 2, l. 53–59.

⁶ Palėvenės buvęs dominikonų vienuolynas ir Šv. Dominiko bažnyčia [interaktyvus] [žiūrėta 2012 m. gegužės 7 d.]. Prieiga per internetą: <<http://vienuolynai.mch.mii.lt/V8-46/Palevene.htm>>.

⁷ 1818 m. Skapiškio vienuolyno vizitacijos aktas, LVIA, f. 525, ap. 8, b. 739, l. 43–46.

⁸ Bugailiškis P. *Gyvenimo vieškeliais*, Šiauliai, 1994, p. 259.

⁹ Baliulis A. Iš Kupiškio ir apylinkių praeities, *Kupiškio kraštas*, Vilnius, 1997, p. 78.

narių inicialus. Didelę biblioteką (apie 5 000 tomų) turėjo Palėvenės dvaro savininkai Komarai.

Spaudos draudimo laikais Kupiškio krašto knygnešiai ne tik platino lietuvišką spaudą, bet ir turėjo nedideles slaptas bibliotekėles. 1900 m. alizaviečiai prašė Kauno gubernatorių leisti įsteigti legalų knygyną. Deja, apie tai tikslesnių duomenų neaptikta – tai jau atskirų tyrinėjimų objektas.

XX a. pradžioje, panaikinus lietuviškos spaudos draudimą, steigėsi įvairios bibliotekėlės, skaityklos, knygynėliai.

1904–1909 m. visoje Lietuvoje prie bažnyčių kūrėsi parapijų bibliotekos, kurias tvarkė kunigai ar kiti bažnyčios tarnautojai. Iki Pirmojo pasaulinio karo mūsų krašte jau veikė 7 tokios bibliotekėlės: Antašavoje, Kupiškyje, Palėvenėje, Salamiestyje, Skapiškyje, Subačiuje ir Šimonyse. Joms steigti nereikėjo jokių leidimų, jos būdavo atidarytos savaitgaliais, dažniausiai prieš pamaldas arba po pamaldų. Pirmąją parapijos biblioteką 1905 m. įkūrė Skapiškio kunigas Konstantinas Kuprevičius. 1910 m. ji susijungė su žemės ūkio ratelio knygynėliu¹⁰. Subačiuje parapijos biblioteką 1906 m. įsteigė kunigas Pranas Kazlauskas, o joje dirbo vargonininkas Savickas. Didžioji dalis šių bibliotekėlių knygų – religinė literatūra, galima buvo paskaityti ir lietuviškų laikraščių bei žurnalų.

1905–1906 m. Lietuvoje veikė 40 Lietuviškų knygynėlių draugijos bibliotekų. Apie tokios bibliotekos steigimą Šimonyse prisimena kraštotyrininkas Peliksas Bugailiškis:

„1905 m. iš Lietuviškų knygynėlių draugijos vieną komplektą (apie 100 knygų) įpiršau Šimonyse zakrastijonui Jakučiui, kuris dvejus metus davinėjo jas žmonėms skaityti, turėdamas nuolatinį ėmėjų – 17 vyrų ir 10 moterų. Kai klebonas Pauliukas įpareigojo savo zakrastijoną tvarkyti parapijos bibliotekėlę ir uždraudė „pirmieviškių“ knygų davinėjimą, ji likvidavosi.“¹¹

Panašių konfliktų kildavo ir kitose vietovėse, nes Lietuviškų knygynėlių draugijos bibliotekose buvo „Aušros“ ir „Šviesos“ bendrovių knygų, laikytų bedieviškomis.

1909 m. Kupiškyje buvo įsteigta dviklasė lietuviška mokykla, kuri turėjo atskirą kambarį bibliotekai.¹² Apie jos veiklą daugiau žinių kol kas nerasta. Lietuvių katalikų blaivybės draugijos Subačiaus skyriaus biblioteka įsikūrė 1913 m. ir turėjo 100 skaitytojų. 1915–1916 m. Skapiškyje veikė „Ryto“ kultūrinės draugijos biblioteka-skaitykla, 1908–1915 m. – žemės ūkio ratelių bibliotekėlės Kupiškyje, Skapiškyje, Šimonyse ir kitose vietovėse.

1909–1914 m. slapta veikė Aukštaičių pažangiojo jaunimo nelegali organizacija (APJO), kurios šūkis „Švieskis ir šviesk“. Veiklos centras buvo Kupiškio valsčiaus Bukonių vienkiemyje, steigėjai – kupiškėnai, komiteto pirmininkas – Jurgis Bukėnas. Šią organizaciją sudarė apie 20 kuopų, veikusių Antašavoje, Palėvenėje, Salamiestyje, Skapiškyje ir aplinkiniuose Aukštaitijos valsčiuose (Vabalninko, Biržų, Pandėlio ir kt.). Kupiškio kuopa, kuri vadinosi „Jaunimo ratelis“, Račiupėnų kaime, J. Bukėno svainio Krapavicko

¹⁰ Skapiškis, *Vienybė*, 1910, rugs. 21.

¹¹ Bugailiškis P. *Gyvenimo vieškeliais*, Šiauliai, 1994, p. 264.

¹² Glemžaitė-Dulaitienė E. *Kupiškėnų senovė*, Vilnius, 1958, p. 19.

namuose, turėjo centrinę knygyną, o kiekviena kuopa – knygynėlius po 90–300 knygų. Centrinio APIJO knygyno knyginkas buvo Povilas Krapavickas, 1914 m. jame buvo apie 1 000 knygų¹³. Tai – lietuvių (Žemaitės, Šatrijos Raganos, Vinco Krėvės, Vaižganto, Vinco Kudirkos ir kt.), rusų (Levo Tolstojaus, Aleksandro Gerceno, Vladimiro Korolenkos, Nikolajaus Dobroliubovo), kitų užsienio rašytojų veikalai, žemės ūkio ir politinė literatūra. Knygos buvo išigijamos už nario mokestį, aukas, įvairių vakarų lėšas, nemažai jų iš Amerikos atsiuntė A. Baltušis, J. Krapavickas, dovanavo patys ratelio dalyviai. Kuopos leido savo rankraštinius laikraščius: „Jaunimo ratelis“ – „Gojelį“ ir „Jaunimėlį“, Salamiesčio – „Irklą“, Antašavos – „Pirmuosius žiedus“.

Kupiškyje lietuviškais spaudiniais prekiaavo Lietuvių spaudos knygynas, kurį steigti leidimą 1905 m. davė Kauno gubernatorius. Lietuviškų knygų 1913–1914 m. buvo galima nusipirkti Kupiškio žydo Ošros knygyne. Lietuviškais leidiniais buvo prekiaujama ir prie bažnyčių. Tuo metu nemažai mūsų krašto inteligentų ir ūkininkų prenumeravo lietuvišką spaudą. Tai patvirtina „Vienybės“ laikraštyje pateikti duomenys: 1909 m. Skapiškio parapiją pasiekdavo 29 egz. periodikos, 1913 m. – 80 egz., „Lietuvos ūkininko“ ir „Šaltinio“ – po 20 egz., „Vienybės“ – 18 egz., „Lietuvos žinių“ ir „Vilties“ – po 4 egz.¹⁴

Nepriklausomos Lietuvos Respublikos metais įvairių bibliotekėlių tinklas išsiplėtė. 1933 m. Lietuvos bibliotekininkų draugija, norėdama surinkti žinių apie visas veikiančias bibliotekas bei knygynėlius-skaityklas, išplatino anketas, kurių duomenys rodo, kad Kupiškio krašte (dabartinio Kupiškio rajono teritorijoje) 1932 m. buvo apie 80 įvairių bibliotekėlių bei knygynėlių-skaityklų¹⁵. Manoma, kad ne visos bibliotekos atsakė į anketas. Žinoma, kad veikė 33 pradžios mokyklų bibliotekėlės, kurių fonduose buvo nuo kelių dešimčių iki 900 egz. knygų, jos turėjo nuo 25 iki 190 skaitytojų. Kupiškio progimnazijos biblioteka turėjo 2 296 knygas ir 203 skaitytojus. Veikė įvairių ratelių ir draugijų bibliotekėlės, kurios buvo nedidelės – turėjo po 30–400 knygų, jas skaitė daugiausia šių organizacijų nariai.

Jaunųjų ūkininkų rateliai (JŪR), kuriems dažniausiai vadovavo pradžios mokyklų mokytojai, pradėjo steigtis nuo 1931 m. ir apie 1938–1939 m. jų jau buvo apie dvi dešimtis, 15 iš jų (Adomynės, Alizavos, Čivonių, Juodpėnų, Kupiškio, Migonių, Puponių, Salamiesčio, Skapiškio, Subačiaus, Šimonių, Uoginių, Vėžionių, Virbališkių ir Žaidelių) turėjo knygynėlius, kuriuose buvo nuo 40 iki 180 knygų¹⁶. Savo veiklumu išsiskyrė 1935 m. įsteigtas Čivonių JŪR, kuriam vadovavo mokytojas Pranas Tamošiūnas. Trečiajame knygynėlių steigimo konkurse surinko 317 knygų ir gavo antrojo laipsnio premiją. 1936 m. jau turėjo 402 knygas, 1938 m. – 410 knygų. 1937 m. įrengta seklyčia¹⁷. Dauguma ratelių gaudavo ir po keletą periodinių leidinių. Pavyzdžiui, Žaidelių ratelis prenumeravo „Mūsų kraštą“, „Pajūrį“, „Jaunąją kartą“, „Ūkininko patarėją“ ir „Mokslo dienas“¹⁸.

Šaulių sąjungos bibliotekėlės pradėtos steigti 1927 m. ir veikė Alizavoje, Antašavoje, Jutkonyse, Kupiškyje,

¹³ Žebrytė J. Aukštaičių pažangiojo jaunimo organizacija, *Kupiškėnų enciklopedija. A–J*, t. 1, Vilnius, 2006, p. 106–107.

¹⁴ Skapiškis, *Vienybė*, 1913, liepos 31.

¹⁵ *Bibliografijos žinios*, 1933, nr. 5, p. 145–157.

¹⁶ Sinkevičius K. JŪR knygynėlių ir seklyčių žinynas, *Jaunųjų ūkininkų ratelių (JŪR) knygynėliai ir seklyčios (1930–1940; 1941–1944)*, Vilnius, 2008, p. 75–290.

¹⁷ *Ten pat*, p. 103.

¹⁸ *Ten pat*, p. 285.

Palėvenėje, Palėvenėlėje, Skapiškyje, Skapiškio geležinkelio stotyje, Šimonyse¹⁹. Didžiausias buvo 1927 m. įsteigtas Kupiškio šaulių būrio knygynėlis, 1932 m. turėjo 330 knygų, 62 skaitytojai per metus perskaitė 588 knygas²⁰.

Antašavoje, Kupiškyje, Palėvenėje, Salamiestyje veikė pavasarininkų (Lietuvos katalikų jaunimo sąjungos „Pavasaris“) bibliotekėlės, kuriose buvo po 50–200 įvairių knygelių: grožinės ir istorinės literatūros, religinio pobūdžio leidinių, prenumeruojama po keletą pavadinimų laikraščių ir žurnalų. Kupiškio pavasarininkų kuopos bibliotekėlė buvo parapijos namuose. Aktyvi jos skaitytoja Eugenija Lukošienė prisimena, kad stovėjo trys spintos, pilnos knygų, kurias tvarkydavo ir sekmadieniais po pamaldų į namus išduodavo B. Juodzevičius iš Paketurių kaimo.

Jaunalietuvių (tautinės sąjungos „Jaunoji Lietuva“) knygynėliai, kurie pradėti steigti 1929 m., veikė Kupiškyje, Drulėnuose, Paberžiuose, Puponyse, Salamiestyje, Skapiškyje, Subačiaus geležinkelio stotyje, Šimonyse. 1932 m. įsteigtas Paberžių jaunalietuvių skyrius (vadovas Jonas Augulis) turėjo knygynėlį ir skaityklą, kurie veikė Augulių namuose. Knygos skaityti veltui buvo išduodamos šeštadieniais ir sekmadieniais ne tik jaunalietuviams, bet ir kitiems pageidaujantiems. Knygininkais dirbo Povilas Tamošiūnas, Petras Kavaliauskas, Petras Masiulis, dažnai knygas ar laikraščius išduodavo ir patys Auguliai²¹. 1933 m. knygynėlyje buvo 190 knygų, o 1935 m. – jau 328. Knygynėlio pradžią padarė Paberžių kaimo jaunimas, sunėšęs turėtas knygas. Nemažai jų dovanojo profesorius Petras Šalčius, iš šių kraštų kilę Jonas Graičiūnas ir Povilas Pakarklis. Skaityklą gavo periodinius leidinius „Jaunoji karta“, „Trimitas“, „Mūsų Vilnius“, „Tėvų žemė“, „Kūno kultūra ir sveikata“²². Subačiaus skyriaus bibliotekėlę tvarkė Jonas Juška. 1935 m. subatėnai buvo premijuoti 50 knygų už gerą laikraščio „Jaunoji karta“ platinimą, o 1938 m. gavo „knygų vajaus“ 190 knygų komplektą²³.

1919–1926 m. Kupiškyje, vaistinininko Mykolo Glemžos namuose, veikė jaunimo organizacija, kuri įvairiai vadinta: Pažangaus jaunimo sąjunga, laisvosios jaunuomenės organizacija „Draugas“. Jos organizatorius ir pirmasis pirmininkas buvo Kazys Jėčius iš Dūbliškių kaimo (nuo 1921 m. Peliksas Šinkūnas), sekretorė – Elvyra Glemžaitė²⁴. Veikloje aktyviai dalyvavo Elvyros seserys Mikalina ir Stefanija Glemžaitės, brolis Jonas Glemža, Vladas ir Petras Šinkūnai, Teofilis Kavaliūnas, Marė ir Emilija Jėčiūtės. Į „Draugo“ knygyno fondą pateko knygos iš buvusio „Jaunimo ratelio“, taip pat naujai nupirktos ir suaukotos. Jos buvo perkamos už lietuviškuose vakaruose, gegužinėse surinktas lėšas. Bibliotekoje netrūko lietuvių autorių (Šatrijos Raganos, Žemaitės, Vinco Kudirkos, Vaižganto, Maironio) knygų, periodinių leidinių („Jaunimas“, „Kultūra“, „Mokykla ir gyvenimas“). Galima buvo paskaityti socialistinės pakraipos literatūros. Knygos, kurių turėta apie 500, buvo keičiamos ketvirtadieniais ir sekmadieniais po draugijos susirinkimų, lietuviškų vakarų. Ši knygynėlį tvarkiusi E. Glemžaitė-Dulaitienė prisimena:

¹⁹ Sinkevičius K. Lietuvos šaulių sąjungos bibliotekų abėcėlinis žinynas, *Lietuvos šaulių sąjungos bibliotekos (1920–1940)*, Vilnius, 2007, p. 71–215.

²⁰ *Ten pat*, p. 130.

²¹ Žebrytė J. Jaunalietuvių knygynėlis ir skaitykla Paberžiuose, *Tarp knygų*, 2010, nr. 3, p. 18–20.

²² Sinkevičius K. *Lietuvių tautinės jaunuomenės „Jaunosios Lietuvos“ sąjungos knygynai ir skaityklos 1927–1940 m.*, Vilnius, 1996, p. 88.

²³ *Ten pat*, p. 103.

²⁴ Jankauskas V. *Draugas, Kupiškėnų enciklopedija*. A–J, t. 1, Vilnius, 2006, p. 340.

„Kad būtų galima lengviau surasti knygą, knygynėlis turėjo katalogą. Jame buvo atžymimas knygos numeris, autorius, knygos antraštė ir pastabos. Inventoriniai numeriai įrašomi baltoje lipdėje, kuri buvo priklijuojama knygos nugarėlėje.“²⁵

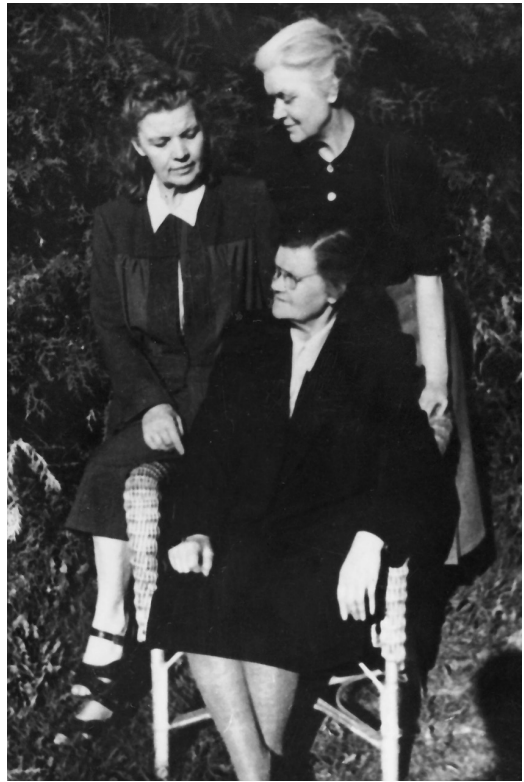
Skaitytojai už paimtą knygą turėdavo pasirašyti, o gražinti reikėjo po savaitės. Tai jau rimtesnės bibliotekos užuomazga. 1921 m. E. Glemžaitė išvykus, knygynėlį tvarkė jos brolis J. Glemža, o šiam išvykus – Jurgis Žalnieriūnas. 1926 m. knygos perduotos Lietuvos jaunimo sąjungos Kupiškio skyriui.

1930 m. įsikūrė Laisvamanių etinės kultūros draugijos Kupiškio skyrius, kuriam vadovavo Petras Vaitiekūnas. Draugijos veiklą palaikė ir aukas rinko tuo metu Amerikoje gyvenę Jonas Šliūpas, Andrius Liucijonas Graičiūnas, Jonas Kulys. Be kitų draugijos tikslų, buvo liaudies namų su biblioteka ir skaitykla steigimas Kupiškyje. Liaudies namų taip ir neatsirado, o biblioteka įkurta 1932 m. Jono Apšegos 1923 m. pastatytoje salėje. Ją tvarkyti buvo pakviestas pats šeimininkas. 1933 m. sausio 7 d. „Lietuvos ūkininke“ P. Vaitiekūnas rašė:

„Laisvamanių etinės kultūros draugijos Kupiškio skyrius, norėdamas aprūpinti kupiškėnus knygomis ir laikraščiais, įsteigė Kupiškyje, Vilniaus g. 11, biblioteką. Deja, kol kas mažai turturi literatūros. Purėnienė pradžia paaukojo 40 knygų. Tikimės, kad atsiras ir daugiau kilnaus būdo žmonių, norinčių ir galinčių paremti mūsų knygyną, jei ne lėšomis, tai knygomis.“

Pelikso Bugailišio teigimu, į šią biblioteką pateko nemažai knygų iš Glemžų namuose veikusio knygynėlio²⁶. Iš draugijos pasitraukus P. Vaitiekūnui, 1936 m. bibliotekėlė nustojo veikti.

Kupiškyje 1935–1944 m. veikusi Žiemos žemės ūkio mokykla turėjo savo knygynėlį, kurį knygomis aprūpindavo Žemės ūkio rūmai. Buvo komplektuojama ne tik žemės ūkio literatūra, bet ir knygos apie įvairius amatus, mediciną, istoriją, taip pat grožinę literatūrą. 1935 m. knygynėlyje buvo 292 knygos, 1938 m. – 386 knygos²⁷. Knygynėliu galėjo naudotis ne tik esami ir buvę mokyklos mokiniai, bet ir jaunųjų ūkininkų ratelių nariai, apylinkės ūkininkai.



Seserys etnografės Glemžaitės. Sėdi Stefanija, stovi (iš kairės) Elvyra ir Mikalina. 1953 m. KEM

²⁵ Glemžaitė-Dulaitienė E. Iš atsiminimų apie spaudą ir bibliotekas, *Bibliotekų darbas*, 1958, nr. 1, p. 21.

²⁶ Bugailiškis P. *Gyvenimo vieškeliais*, Šiauliai, 1994, p. 266.

²⁷ Žebrytė J. Kupiškio žiemos žemės ūkio mokyklos knygynėlis, *Tarp knygų*, 2002, nr. 9, p. 12–15.

Kupiškyje buvusiose Lietuvos kariuomenės kareivinėse veikė I artilerijos pulko biblioteka (keletas išlikusių knygų yra Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazijos bibliotekos fonde).

Visi draugijų, įvairių ratelių knygynėliai ir bibliotekos buvo visuomeniniai, gyvavo tik entuziastų ir atsidavėlių dėka. Jų veikla buvo nepastovi, dažnai – trumpalaikė, 1940 m. (kai kurios ir anksčiau) buvo likviduotos, o dauguma knygų sunaikinta.

Iš Kupiškio viešosios bibliotekos istorijos

Viešosios, visiems prieinamos, valstybės lėšomis išlaikomos bibliotekos Kupiškio krašte XX a. ketvirtojo dešimtmečio viduryje dar nebuvo. Tik tuomečių apskričių centruose (Panevėžyje, Rokiškyje, Biržuose ir kt.) jau veikė bibliotekų funkcijas atlikę Centralinio valstybės knygyno skyriai. 1934 m. Švietimo ministerija buvo numačiusi šių knygynų skyrių tinklą plėsti ir valsčiuose. Žurnale „Savivaldybė“ rašoma:

„Panevėžio apskrities valdyba gyvai susidomėjo tuo reikalu ir jau kreipėsi į Švietimo ministeriją, prašydama tuo tarpu leisti Centralinio knygyno skyrius įsteigti nors tuose valsčių miesteliuose, kur yra vidurinės mokyklos: būtent Kupiškyje, Šeduvoje ir Ramygaloje. Savivaldybė duos knygyninkus ir patalpas. Kultūros reikalų departamento direktorius tam apskrities valdybos sumanymui pritarė.“²⁸

Deja, nė viename iš minėtų miestelių knygyno skyrius dėl nežinomų priežasčių nebuvo įsteigtas.

Nuo 1936 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo Valstybinių viešųjų bibliotekų įstatymas, pasirašytas Lietuvos Prezidento Antano Smetonos ir Ministro Pirmininko Juozo Tūbelio²⁹, ir Valstybinių viešųjų bibliotekų įstatymo vykdymo taisyklės³⁰, kuriose buvo nurodyta, kad viešąsias bibliotekas steigia, jų vedėjus skiria ir darbo užmokestį jiems moka bei knygų parūpina Švietimo ministerija, o patalpas skiria ir jas išlaiko vietos valdžia. Iki tol Kaune veikęs Centralinis valstybės knygynas pavadintas Valstybės centraline biblioteka, o knygyno skyriai – valstybinėmis viešosiomis bibliotekomis.

Švietimo ministras Juozas Tonkūnas, remdamasis Valstybinių viešųjų bibliotekų įstatymu, 1937 m. vasario 1 d. įsteigė Kupiškio valstybinę viešąją II eilės biblioteką su skaitykla³¹, o jos vedėju 1937 m. sausio 25 d. įsakymu C/Nr. 3 nuo 1937 m. vasario 1 d. paskyrė Česlovą Skaraitį³².

Biblioteka įkurta Jono Apšegos salėje (Vilniaus g. 11), kur veikė ir kino teatras. Abonentinis skaitytojų mokeskis – 50 centų per mėnesį, imant knygą į namus, reikėjo mokėti 5–10 litų užstatą. Nuo užstato buvo atleidžiami moksleiviai ir kareiviai, taip pat kiti asmenys, pristatę savivaldybės garantinį raštą. Du mėnesius negrąžinusiam knygų skaitytojui galėjo būti neleista

²⁸Central. knygyno skyriai bus Kupiškyje, Šeduvoje ir Ramygaloje, *Savivaldybė*, 1934, nr. 9, p. 29.

²⁹Valstybinių viešųjų bibliotekų įstatymas, *Vyriausybės žinios*, 1936, rugp. 10, p. 2–3.

³⁰*Bibliografijos žinios*, 1937, nr. 1, p. 46–47.

³¹Naujos viešosios bibliotekos, *Bibliografijos žinios*, 1936, nr. 6, p. 255.

³²Bibliotekininkų paskyrimai, *Bibliografijos žinios*, 1937, nr. 1, p. 47.



*Apšėgos salė
(Vilniaus g.), kurioje
1937 m. įkurta
Kupiškio valsstybinė
viešoji biblioteka.
Apie 1970 m. KEM*

naudotis bibliotekos paslaugomis. Už naudojimąsi skaityklomis mokestis nebuvo imamas. Bibliotekininkai gaudavo apie 60 litų atlyginimą.

Biblioteka buvo kilnojama iš vienu patalpų į kitas: nuo 1939 m. pabaigos veikė miesto pakraštyje, netoli dabartinės autobusų stoties. Patalpos buvo mažos, trūko būtiniausio inventoriaus, knygų, periodinių leidinių. To meto spaudoje rašoma:

„Valstybinė biblioteka nukelta gana toli į užmiestį, o visi restoranai yra susispietę miesto centre. Todėl kas nori „sušilti“, gali tuojau, o norėdamas pasiskaityti laikraščių, žurnalų ar pakeisti knygą, turi dar gerokai paeiti į užmiestį. Jaunimas ir pažangesnieji ūkininkai pageidauja, kad valstybinė viešoji biblioteka būtų perkelta į patogesnę vietą.“³³

1941 m. biblioteka perkelta į Keršio namus Vilniaus gatvėje (dabar ten tautodailės salonas „Židiny“), kur jai buvo skirti du kambariai su atskiru įėjimu. 1947 m. biblioteka jau veikė buvusiuose Trapidos namuose Gedimino g. 21 (dabar UAB „Roveta“). Ši data nurodoma bibliotekos istorijoje³⁴, tačiau yra prisimenančių, kad biblioteka čia perkelta apie 1944 m. – tik pasibaigus karui.

1951 m. kartu su kultūros namais ir kraštotyros muziejumi įsikūrė dabartinėse patalpose – suremontuotoje buvusioje žydų sinagogoje. Nuo 1984 m., išsikėlus minėtoms įstaigoms, bibliotekai atiteko visas didelis pastatas (1 257 kv. m), ne visai tinkamas bibliotekos poreikiams. Jam reikėjo nuolatinio remonto. Čia biblioteka įsikūrusi ir šiandien. Būtina pastato renovacija, tačiau dėl šalies ekonominės krizės bibliotekininkų ir skaitytojų svajonė vis tolsta.

Vykdamas administracines reformas, keletą kartų keitėsi bibliotekos pavadinimas. 1946 m. balandžio 24 d. buvo suformuota Kupiškio apskritis³⁵, o biblioteka pavadinta Kupiškio apskrities viešąja biblioteka. 1950 m. birželio 20 d. apskritį perorganizavus į rajoną³⁶, viešoji biblioteka tapo Kupiškio rajonine biblioteka, prie jos įsteigiamas Vaikų li-

³³ Inevičius P. Smūklės ir bibliotekos, *Spindulys*, 1940, nr. 1, sausio 4.

³⁴ Žalkauskaitė K. *Kupiškio rajono bibliotekų istorija*, d. 1, Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Informacijos ir kraštotyros skyrius (toliau – KRSVBIKS), 1973, p. 20 (mašinraštis).

³⁵ Totoris A. *Apskritis, Kupiškėnų enciklopedija. A–J*, t. 1, Vilnius, 2006, p. 73–74.

³⁶ Totoris A. *Kupiškio rajonas, Kupiškėnų enciklopedija. K–P*, t. 2, Vilnius, 2012, p. 208.

teratūros skyrius. 1977 m. vasario 1 d. įvykdžius bibliotekų tinklo centralizaciją, rajoninė biblioteka tapo Kupiškio rajono centrine biblioteka su Skaitytojų aptarnavimo, Vaikų literatūros, Bibliografijos, Komplektavimo ir Metodikos skyriais, o 28 kaimo bibliotekos tapo centrinės bibliotekos filialais³⁷. Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 1995 m. gruodžio 8 d. sprendimu Nr. 114 „Dėl rajono savivaldybės bibliotekų pavadinimų“ centrinė biblioteka pavadinta Kupiškio rajono savivaldybės viešąja biblioteka. Vadovaujantis Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatais, patvirtintais Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2009 m. vasario 5 d. sprendimu Nr. TS-14, ir Kupiškio viešosios bibliotekos direktorės 2009 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. IV-22, nuo 2009 m. kovo 6 d. filialai pervardinti į padalinius. Viešoji biblioteka – tai biudžetinė įstaiga, jos steigėjas – Kupiškio rajono savivaldybė, skirianti lėšų bibliotekų pastatams išlaikyti ir materialinei bazei atnaujinti, periodinių leidinių prenumeratai, darbuotojų atlyginimams ir kitai veiklai. Tik lėšų einamajam dokumentų fondų komplektavimui skiria Kultūros ministerija.

Nuo 1937 m. bibliotekai vadovavo 18 vedėjų ar direktorių. Apie pirmojo vedėjo Česlovo Skaraičio veiklą, kuri pasibaigė 1940 m. vasarą, daugiau žinių nerasta. Galima spėti, kad jis neitiko naujai tarybų valdžiai. 1940 m. lapkričio 16 d. bibliotekos vedėju paskirtas tuomečio valsčiaus vedėjas Petro Šinkūno sūnus Julius Šinkūnas. Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, kartu su tarybiniais aktyvistais jis norėjo trauktis į Rusiją, bet nespėjo – buvo nužudytas. Karo metais biblioteka dirbo nereguliariai, dažnai keitėsi jos vedėjai: dirbo Stasys Gurlklys (atleistas 1941 06 22), Romualdas Grucė (1941 06 29–1941 09 01), Vitas Mindaugas Kriščiūnas (1941 09–1942 03³⁸). Jis savo prisiminimuose rašo: „Bibliotekoje buvo keletas tūkstančių lietuviškų knygų. Buvo ir A. Smetonos raštai, kurių sovietai dar nespėjo sunaikinti. Gaudavom vokiškų laikraščių.“³⁹

Nuo 1942 m. gegužės 1 d. biblioteka vėl pradėjo veikti, jos vedėja paskirta tuomečio saugumo viršininko Gylio žmona Janina Vaicekauskaitė-Gylienė ir dirbo iki 1944 m. vasaros, kol pasitraukė į Vokietiją. Prisiminimai apie šią darbuotoją gana neigiami: ji dažnai savavališkai pasišalindavusi iš darbo, skaitytojai jos vengė, knygų fondas buvo mažai prižiūrimas, grobstomas ir niokojamas⁴⁰. Naujos vedėjos N. Murnikovaitės 1944 m. spalio 7 d. pildytoje anketoje užfiksuota tokia informacija:

„Biblioteka per tris kambarius, reikia remonto. Biblioteka dar neveikia, tik skaitykla atidaryta 9–18 val. Po karo liko 1 634 knygos, dingo 830 knygų (apie 34 procentus), visos raštinės knygos.“⁴¹

Pokario metais bibliotekų vadovai labai dažnai keitėsi: dirbo Ona Linkevičienė (atleista 1946 10 01)⁴², Janina Bočiulytė (1946 10 01⁴³–1947 04 01⁴⁴), Marija Kralikienė (1947 04 01⁴⁵–1947 10 01⁴⁶),

³⁷ Kultūros skyriaus vedėjo 1977 01 31 įsakymas Nr. 6, *Kupiškio kultūros centro archyvas* (toliau – KKCA), Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1974 09 02–1977 08 26, l. 76–77.

³⁸ Kriščiūnas V. M. Laisvas buvau tik iki keturiasdešimtuju, *Kupiškis*, 2012, nr. 10, p. 7.

³⁹ *Ten pat.*

⁴⁰ Žalkauskaitė K. *Kupiškio rajono bibliotekų istorija*. d. 1, KRSVBIKS, 1973, p. 16 (mašinraštis).

⁴¹ Kupiškio v. v. bibliotekos 1944 10 01 anketa, *Kultūros ministerijos archyvas* (toliau – KMA), f. 4, ap. 2, b. 73, l. 40.

⁴² Įsakymas nr. 60 (be datos), KKCA, Kupiškio apskrities Kultūros-švietimo darbo skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1946 08 05–1947 12 15, l. 8.

⁴³ Įsakymas Nr. 61 (be datos), *ten pat.*, l. 8.

⁴⁴ Įsakymas Nr. 83 (be datos), *ten pat.*, l. 11.

⁴⁵ Įsakymas Nr. 84 (be datos), *ten pat.*, l. 11.

⁴⁶ Įsakymas Nr. 142 (be datos), *ten pat.*, l. 20.



Kupiškio viešosios bibliotekos darbuotojos. Sėdi (iš kairės): vedėja Ona Indrelienė, Elvyra Kriaučiūnaitė; stovi: Aldona Makštytė-Krestova, Genė Jonuškienė. (Biblioteka tuo metu veikė žydo Trapidos buvusiuose namuose, Gedimino g. 21.) 1949 m. KVBA

Kupiškio rajoninės bibliotekos skaitykloje. Vedėja Ona Indrelienė (dešinėje) ir bibliotekininkė Ona Vencevičiūtė. 1949 m. KVBA

Lionė Barčienė (1947 10 01⁴⁷–1949 02 10⁴⁸). Pagal Glavlito reikalavimus iš bibliotekų buvo išimama visa iki 1940 m. išleista literatūra, knygos iš naujo buvo inventorizuojamos ir kataloguojamos. L. Barčienė prisimena, kad šaltose patalpose tik keletą valandų aptarnaudavo skaitytojus, o katalogines korteles nešdavosi rašyti į namus. Nuolat buvo gaunamos naujų knygų siuntos, todėl, dirbant vienam darbuotojui, nelikdavę laiko jokiai masiniam darbui⁴⁹.

Beveik du dešimtmečius (1949 02 10⁵⁰–1967 03 13⁵¹) bibliotekai vadovavo 1958 m. Vilniaus kultūros ir švietimo technikumо neakivaizdinį skyrių baigusi Ona Indrelienė. Ant šios moters pečių gulė tolesni bibliotekos atkūrimo sunkumai. Ji turėjo daug aktyvių pagalbininkų, todėl buvo lengviau telkti skaitytojus, o labiausiai prie širdies buvo įvairių renginių organizavimas. 1949 m. bibliotekoje, be vedėjos, dar dirbo 3 bibliotekininkės.

⁴⁷ Įsakymas Nr. 143 (be datos), *ten pat*, l. 20.

⁴⁸ 1949 02 10 įsakymas Nr. 8, KKCA, Kupiškio apskrities Kultūros-švietimo darbo skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1948 01 01–1949 12 31, l. 31.

⁴⁹ Lionės Barčienės atsiminimai. Kopūstienė J. *Prasmingo darbo dešimtmečiai*, KRSVBIKS, 1986, p. 6–7 (mašinraštis).

⁵⁰ 1949 02 10 įsakymas nr. 8, KKCA, Kupiškio apskrities Kultūros-švietimo darbo skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1948 01 01–1949 12 31, l. 31.

⁵¹ Kupiškio r. Kultūros skyriaus vedėjo 1967 03 13 įsakymas Nr. 22, KKCA, Įsakymų knyga, 1965 04 26–1967 12 03, l. 31.



Kupiškio rajono bibliotekininkai išlydint rajoninės bibliotekos vedėją Oną Indrelienę. Pirmoje eilėje (iš kairės): Danutė Štarienė (rajoninė vaikų biblioteka – RVB), Kostė Žalkauskaitė-Kleniauskienė (rajoninė biblioteka – toliau RB), Janina Tamošiūnaitė-Kopūstienė (RB), Ona Indrelienė (RB), Aldona Makštelytė-Krestova (RB), Vlada Jonuškienė (Aukštaičiai), Vanda Greibutė-Samulionienė (RB); antroje eilėje: Gailutė Deščeraitė-Strigockienė (Subačius), Janina Skardžiūtė (Gyvakarai), Jarina Tamošiūnienė (Laičiai), Bronė Lauciuvienė (RVB), Vanda Motuzaitė-Cemnickienė (Žadeikiai), Paulina Purnaitė (Žaideliai), Bronė Burkauskienė (Šimonys); trečioje eilėje: Vanda Tručinskaitė-Muralienė (Didžprūdėliai), Birutė Mažilytė-Navikienė (Vaduvas), Genovaitė Mikulėnienė (Tvirai), Jadvyga Pajuodienė (Naiviai), Aldona Rimšienė (Adomynė), Genovaitė Burkauskaitė-Jurėnienė (Vėžionys), Audronė Vogulytė (Alizava); ketvirtoje eilėje: Janina Kibienė-Palšiūnienė (Lukonys), Genė Einorytė-Tamošiūnienė (Sabuliškiai), Regina Sapčikaitė-Masiulienė (Gaigaliai), Vlada Černiutė-Gudienė (Butėnai), Valentina Užusininė (Maksvyčiai), Milda Skardžiuvienė (Topoliai), Marija Gabnienė (Skapiškis). 1967 m. balandžio mėn. KVBA

O. Indrelienės pėdomis pasekė visas būrys bibliotekininkų, tarp kurių buvo ir po jos bibliotekai vadovavusi Kostė Žalkauskaitė-Kleniauskienė (1967 03 10⁵²–1975 11 01⁵³). Dirbant šiai jaunai vedėjai, Kupiškio biblioteka pasiekė tikrai gerų rezultatų: 1972 m. lenktyniavime užėmė pirmąją vietą respublikoje, 1973 m. tapo metodinio darbo apžiūros nugalėtoja, o 1974 m. dalyvavo Maskvoje vykusioje Visasąjunginėje liaudies ūkio pasiekimų parodoje. Suaktyvėjo kraštotyros veikla, pradėtos organizuoti tradicinės knygų šventės.

Dirbant Stasei Černienei (1975 11 01⁵⁴–1983 03 11⁵⁵) vyko ypatingi per-

⁵²Kupiškio r. Kultūros skyriaus vedėjo 1967 03 09 įsakymas Nr. 21, *ten pat*.

⁵³Pasitikėjimas ir pareiga: Apie buvusius bibliotekos vadovus, Kupiškis, 1987 (lankstinukas).

⁵⁴Kultūros skyriaus vedėjo 1975 11 03 įsakymas Nr. 49, KKCA, Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1974 09 02–1977 08 26, l. 40.

⁵⁵Kupiškio rajono kultūros skyriaus vedėjo 1983 03 11 įsakymas Nr. 21K, Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos archyvas (toliau – KRSVBA), Stasės Černienės asmens byla, 1996, ap. 3, b. 25, l. 20.



Trys direktorės
(iš kairės): Danguolė
Tamulevičienė, Janina
Širvinskienė, Stasė
Černienė. 2012 m.
KVBA

tvarkymai – bibliotekų tinklo centralizacija: rajoninė biblioteka tapo centrine, joje buvo atidaryti nauji skyriai, išaugo darbuotojų skaičius iki 22 (atėjo nemažai universitetą ir kultūros mokyklas baigusių specialistų), kaimo bibliotekos tapo centrinės bibliotekos filialais. Vilniaus universiteto absolventė Janina Širvinskienė direktore dirbo trejus metus (1983 03 11⁵⁶–1986 10 03⁵⁷). Išsikėlus kultūros namams ir perkėlus muziejų į naujus pastatus, reikėjo rūpintis išsiplėtusių patalpų remontu ir pritaikymu bibliotekos reikmėms.

Danguolė Tamulevičienė bibliotekai vadovavo du dešimtmečius (1986 10 03–2007 06 15⁵⁸), visais atžvilgiais permainingu, tačiau įdomiu ir didelių naujovių atnešusiu metu: Persitvarkymo sąjūdis, Nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimas, ryšių su išeiviais užmezgimas, dokumentų fondų papildymas egzodo knygomis ir periodiniais leidiniais, naujų informacinių technologijų atėjimas į bibliotekas ir su tuo susiję pokyčiai. Nuo 2007 m. birželio 15 d. direktorės pareigas laikinai ėjo Lina Matiukaitė⁵⁹. 2007 m. lapkričio 5 d. viešosios bibliotekos direktore paskirta Daiva Bubulienė⁶⁰.

Įvairiuose archyvuose saugomos bibliotekos ataskaitos ir kiti dokumentai leidžia pateikti truputėlį statistikos ir kitos informacijos. 1939 m. biblioteka turėjo 200 skaitytojų, 2 230 lankytojų, į namus išduotos 2 446 knygos. Ataskaitoje rašoma, kad

„lankytojų skaičius sumažėjo, nes biblioteka iškelta kiton vieton, vos ne už miesto, ir nėra atskiros stalo skaitytojų registracijai. Padėjus registracijos lapą ant kito skaityklos stalo – jis nesimato tarpe skaitančiųjų ir daugelis jo nepastebi“⁶¹.

⁵⁶ Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo 1983 03 11 įsakymas Nr. 22K, *Kupiškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka* (toliau – KRSVB), Janinos Širvinskienės asmens byla (be Nr.).

⁵⁷ Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo 1986 10 03 įsakymas Nr. 96K, *ten pat*.

⁵⁸ Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2007 05 17 sprendimas Nr. TS-121 „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorės Danguolės Tamulevičienės atleidimo“ [interaktyvus], 2007 [žiūrėta 2013 06 27]. http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.showdoc_l?p_id=1040825p_query=5p_tr2=5p_org=10605p_fix=y5p_gov=n.

⁵⁹ *Ten pat*.

⁶⁰ Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2007 10 25 sprendimas Nr. TS-206 „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktoriaus paskyrimo“ [interaktyvus], 2007 [žiūrėta 2013 06 27]. http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.showdoc_l?p_id=1034465p_query=5p_tr2=5p_org=10605p_fix=y5p_gov=n.

⁶¹ *Lietuvos centrinis valstybės archyvas* (toliau – LCVA), f. 391, ap. 4, b. 1949, l. 196.



Šiame pastate 1951–1984 m. veikė ne tik biblioteka, bet ir kultūros namai, kraštotyros muziejus. 1967 m. KVBA

1940 m. biblioteka turėjo 2 000 knygų, 270 skaitytojų, 2 812 lankytojų, iš jų 2 496 buvo moksleiviai. Pirmą ketvirtį buvo išduota 2 961 knyga. Mokiniai iki 4 klasės į viešąją biblioteką nebuvo įrašomi, jie skaitė tik mokyklų bibliotekose⁶². 1949 m. bibliotekos patalpų plotas buvo 40 kv. m, ji turėjo 13 kilnojamųjų bibliotekėlių. Dokumentų fondas 7 854 fiz. vnt., skaitytojų 1 025, išduota 21 379 fiz. vnt. dokumentų. Per metus organizuota 120 garsinių renginių⁶³. 1959 m. bibliotekos fondas 16 964 fiz. vnt., užregistruota 1 146 skaitytojai, išduota 22 300 fiz. vnt. dokumentų. Per dešimtmetį dokumentų fondai išaugo daugiau negu du kartus, o kitų rodiklių pokyčiai mažesni.

1960–1980 m. bibliotekos darbo rodikliai labai išaugo, tačiau tuo nereikia stebėtis, nes tuo laiku aukštesnė valdžia reikalavo, kad knyga pasiektų kiekvieną tarybinę šeimą. 1979 m. centrinė biblioteka jau turėjo 3 277 skaitytojus, kuriems išduota 89 629 fiz. vnt. dokumentų. Bibliotekos fonduose jau buvo 38 505 fiz. vnt. dokumentų.

Tokia Kupiškio viešosios bibliotekos istorijos pradžia ir tolesnės veiklos fragmentai.

Viešųjų bibliotekų tinklo raida (apie bibliotekų steigimą ir tinklo pokyčius dabartinėje Kupiškio rajono teritorijoje)

Šimonių miestelyje viešoji biblioteka pradėjo veikti 1939 m. sausio 1 d.⁶⁴ Subačiaus viešoji biblioteka įsteigta 1940 m. kovo 21 d. suvalstybinus nuo 1935 m. veikusią savivaldybės biblioteką. Švietimo ministro Kazimiero Jokanto įsakymu vedėju dirbti paliktas Pranas Širvydas⁶⁵. Biblioteka veikė geležinkelio stoties rajone ir 1941 m. sausio 14 d. buvo pavadinta Subačiaus geležinkelio stoties valstybine viešąja biblioteka. Dar dvi bibliotekos įsteigtos 1940 m. pabaigoje: gruodžio 1 d. – Skapiškyje⁶⁶ ir gruodžio 29 d. – Alizavoje⁶⁷.

⁶²LCVA, f. 391, ap. 4, b. 1950, l. 189.

⁶³KMA, f. 4, ap. 2, b. 83, l. 185.

⁶⁴LCVA, f. 391, ap. 4, b. 1952, l. 66.

⁶⁵Ten pat, l. 186.

⁶⁶Lietuvos viešosios bibliotekos 1943 metų anketos duomenimis, Vilnius, 1996, p. 21.

⁶⁷Ten pat, p. 8.



*Aukštaičių bibliotekos
šokių ratelis.*

*Sėdi antra iš kairės
bibliotekos vedėja*

*Marytė Zubrickaitė-
Tamošiūnienė.*

1958 m. KVBA

Antrojo pasaulinio karo metais bibliotekos veikė nereguliariai, daug knygų buvo išgrobstyta. 1943 m. pavasarį užpildytose anketose yra duomenų ir apie Kupiškio krašto bibliotekas⁶⁸. Subačiaus viešoji biblioteka (vedėjas P. Širvydas) turėjo 1 355 knygas, 280 skaitytojų, per mėnesį vidutiniškai išduota 545 knygos. Patalpos patenkinamos, veikė ir skaitykla. Per karą žuvo apie 100 knygų, sunaikinti katalogai, visos raštinės ir inventoriaus knygos⁶⁹. Skapiškio viešoji biblioteka (vedėja Alina Baronienė) turėjo 1 218 knygų, 182 skaitytojus, per mėnesį vidutiniškai išduota 384 knygos. Patalpos patenkinamos, veikė ir skaitykla. Po karo išliko 995 knygos (dingo per 200 knygų)⁷⁰. Alizavos viešoji biblioteka (vedėjas Albinas Mickevičius) turėjo 1 346 knygas, 190 skaitytojų, per mėnesį vidutiniškai išduota 200 knygų. Patalpos patenkinamos, bet skaitykla neveikė. Šimonių viešoji biblioteka tuo metu turėjo 1 269 knygas, bet neveikė.

1945–1947 m. buvo pradėti steigti klubai-skaityklos, 1951 m. jau veikė 34⁷¹. Kai kuriuose kaimuose gyvavę apie 15–20 metų, 6-ojo dešimtmečio pradžioje jie pradėti uždarinėti (paskutinis uždarytas 1970 m. Lukonyse), o jų vietoje buvo steigiami kultūros namai, kai kur – ir bibliotekos. Klubai-skaityklos buvo pavaldžios Kultūros skyriui arba kolūkiams. Jos turėjo meno saviveiklos kolektyvus: šokių ratelius, dramos būrelius, choras ir ansamblius, buvo prenumeruojami laikraščiai ir žurnalai, gaunama propagandinio-ideologinio pobūdžio brošiūrų ir kitų leidinių. Veikdavo kilnojamos bibliotekėlės: klubų-skaityklų darbuotojai pasiimdavo grožinės literatūros knygų iš kaimuose veikusių bibliotekų ir išduodavo skaitytojams.

XX amžiaus 6–7-ajame dešimtmečiuose ir viešosios bibliotekos kaimuose atliko panašias funkcijas: bibliotekininkai turėjo organizuoti įvairius saviveiklos kolektyvus, dalyvaudavo įvairiuose koncertuose, dainų šventėse. Bibliotekos išsiskyrė tuo, kad jose buvo didesni knygų, ypač grožinės literatūros, fondai.

Iki 1976 m. kaimo bibliotekos buvo pavaldžios Kupiškio rajono Kultūros skyriui, nors atlyginimus darbuotojams išmokėdavo apylinkėse. Naujų

⁶⁸ *Ten pat*, p. 8, 20, 22, 24.

⁶⁹ KMA, f. 4, ap. 2, b. 73, l. 43.

⁷⁰ *Ten pat*, l. 9.

⁷¹ 1951 06 01 įsakymas Nr. 24, KKCA, Kupiškio rajono Kultūros-švietimo darbo skyriaus įsakymų knyga, 1951–1952 m., l. 10–11.



Antašavos bibliotekos aktyvas. Iš kairės: Vaclovas Matulis, bibliotekos vedėja Bronė Vezbergienė, Bronė Gailienė, Alfonsas Grobovas ir Eugenijus Grubinskas. 1964 m. KVBA

knygų siuntos kiekvienai bibliotekai buvo siunčiamos iš Respublikinio bibliotekų kolekatoriaus (iki 1963 m. be išankstinių užsakymų), bibliotekininkai jas atsiimdavo pašto skyriuose. Patys vedė knygų apskaitą, pagal reikalavimus jas sutvarkydavo: inventorizuodavo, klasifikuodavo, aprašydavo, pildydavo katalogus. Rajoninės bibliotekos darbuotojai teikė metodinę pagalbą: lankydavosi kaimo bibliotekose, organizuodavo pradinius mokymus, ketvirtinius trijų dienų seminarus, rengė įvairią metodinę medžiagą. Beveik visi bibliotekų darbuotojai buvo ne specialistai, tik 6-ojo dešimtmečio pabaigoje pirmieji bibliotekininkai pradėjo mokytis Vilniaus kultūros ir švietimo technikume. Bibliotekų darbuotojų kaita buvo labai didelė – per metus pasikeisdavo apie 30–40 procentų bibliotekininkų.

Kai kuriuose kaimuose ir miesteliuose vienu metu veikė ir klubai-skaityklos, ir bibliotekos. Todėl ir to meto valdininkai, dažnai mažai mokslų ragavę, kartais sumaišydavo šias skirtingas įstaigas. Tai patvirtina ir Kupiškio kultūros centro archyve saugomos įsakymų knygos bei kiti dokumentai: viename įsakyme tas pats asmuo įvardijamas kaip klubo-skaityklos vedėjas, o kitame – jau kaip bibliotekos vedėjas, nors tuo metu toje vietovėje biblioteka dar tikrai neveikė.

Pokario metais vykdant kultūros-švietimo įstaigų tinklo planą steigiamos naujos bibliotekos. 1949 m. balandžio 15 d. Kupiškio valsčiaus Noriūnų apylinkės Palėvenės kaime atidaroma viešoji biblioteka⁷². Ji įsikuria buvusio dominikonų vienuolyno pastate ir vedėju paskiriamas Vilius Masilionis⁷³. 1967 m. ta pati biblioteka buvo perkelta į Noriūnų gyvenvietę.

1949 m. balandžio 15 d. viešoji biblioteka atidaroma Aukštupėnų valsčiaus centre, vedėju paskiriamas Vaclovas Krupenkinas⁷⁴. Tų pačių metų spalio mėnesį biblioteka perkeliama į

⁷²1949 04 15 įsakymas Nr. 13, KKCA, Kupiškio apskrities Kultūros-švietimo darbo skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1948 01 01–1949 12 31, l. 33.

⁷³1949 06 30 įsakymas Nr. 25, *ten pat*, l. 38.

⁷⁴1949 04 15 įsakymas Nr. 14, *ten pat*, l. 34.

Jutkonių apylinkės Virbališkių kaimą, joje jau dirbo Bronė Katelytė⁷⁵. Ši biblioteka vėliau veikė Laukminiškių kaime ir tik 1978 m. perkelta į Virbališkius.

1950 m. vasario 4 d. Šepetos kaime įsteigiama valstybinė viešoji biblioteka ir jos vedėju paskiriamas Jonas Andrijauskas⁷⁶.

1950 m. Lietuvoje buvo vykdoma administracinė reforma – panaikintos apskritys ir sukurti nauji administraciniai vienetai – rajonai. 1950 m. birželio 20 d. sudarytas Kupiškio rajonas, tačiau dalis buvusios Kupiškio apskrities teritorijos perduota kitiems rajonams⁷⁷. Taip Alizavos biblioteka atiteko Vabalninko rajonui, o Skapiškio – Pandėlio rajonui. Kupiškio rajono žinioje liko 6 viešosios bibliotekos: Kupiškio rajoninė, Šimonių, Subačiaus, Palėvenės, Virbališkių ir Šepetos.

1950 m. gruodžio 1 d. nauja biblioteka įsteigiama Adomynėje ir vedėja paskiriama Stasė Druskytė⁷⁸. 1951 m. pradžioje atidaryta biblioteka Tatkonių kaime, bet ji faktiškai neveikė ir gegužės 15 d. uždaryta – iškilo problemos dėl patalpų⁷⁹. 1951 m. spalio 16 d. biblioteka atidaroma „Pakupio“ kolūkyje, vedėja paskiriama Meilutė Mekaitė⁸⁰. Iš pradžių ji veikė Čivonių kaime, o apie 1960 m. perkelta į Naivius.

1951 m. pakeičiami bibliotekų pavadinimai – jos vadinamos kolūkių, kuriuose veikė, pavadinimais⁸¹: taip Šimonys tapo Marytės Melnikaitės biblioteka, Palėvenė – „Aukštaičių“ biblioteka, Virbališkiai – „Mituvos“ biblioteka. Kitų bibliotekų pavadinimai (Adomynės, Subačiaus, Šepetos) sutapo su tuometinių kolūkių pavadinimais. Kolūkiai buvo tai stambinami, tai vėl smulkinami, keitėsi jų pavadinimai. Kartu keitėsi ir kai kurių bibliotekų pavadinimai, jos buvo kilnojamos iš vieno kaimo į kitą.

Nuo 1951 m. rugpjūčio 25 d. atidaroma Kupiškio rajoninė vaikų biblioteka su trimis etatiniais darbuotojais: vedėja, bibliotekininke ir valytoja⁸². Ši biblioteka su nedidele pertrauka (1962 12 01–1964 12 15⁸³) veikė iki 1977 m.

1952–1956 m. – naujų bibliotekų steigimo metas. Komunistų partija iškėlė uždavinį – knyga turi pasiekti kiekvieną tarybinę šeimą. Telkti skaitytojus padėjo knygnešiai, patys bibliotekininkai su knygomis lankydavosi pas gyventojus ir visokiais būdais stengėsi vykdyti iškeltus planus.

1952 m. atidaromos trys naujos bibliotekos. Vasario 18 d. „Mūsų rytojauš“ kolūkyje Gaigalių kaime įsteigiama biblioteka ir jos vedėja paskiriama Aleksandra Maižvilaitė⁸⁴. Vėliau ta pati biblioteka vadinosi „Vėdrupio“ kolūkio, Nociūnų tarybinio ūkio biblioteka, buvo kilnojama: kurį laiką veikė Migonių kaime, 1966 m. pabaigoje perkelta į Gaigalius, o 1973 m. vėl iškeliamą į Migonis. 1952 m. lapkričio 1 d. atidaroma „Tiesos“ kolūkio biblioteka Žaidelių kaime, vedėja paskirta Albina

⁷⁵ 1949 10 16 įsakymas Nr. 54, *ten pat*, l. 44.

⁷⁶ 1950 02 04 įsakymas Nr. 20, KKCA, Kupiškio apskrities Kultūros-švietimo darbo skyriaus įsakymų knyga, 1950 m., l. 3.

⁷⁷ Totoris A. Apskritis, *Kupiškėnų enciklopedija. A–J*, t. 1, Vilnius, 2006, p. 73–74.

⁷⁸ 1950 11 30 įsakymas Nr. 102, KKCA, Kupiškio apskrities Kultūros-švietimo darbo skyriaus įsakymų knyga, 1950 m., l. 23.

⁷⁹ 1951 05 11 įsakymas Nr. 21, KKCA, Kupiškio rajono Kultūros-švietimo darbo skyriaus įsakymų knyga, 1951–1952 m., l. 9.

⁸⁰ 1951 10 16 įsakymas Nr. 41a, *ten pat*, l. 21–22.

⁸¹ 1951 06 01 įsakymas Nr. 24, *ten pat*, l. 10–11.

⁸² 1951 08 20 įsakymas Nr. 33, *ten pat*, l. 16–17.

⁸³ Kultūros skyriaus vedėjo 1964 12 15 įsakymas nr. 122, KKCA, Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1962 12 13–1965 04 14, l. 73.

⁸⁴ 1952 02 18 įsakymas Nr. 12, KKCA, Kupiškio rajono Kultūros-švietimo darbo skyriaus įsakymų knyga, 1951–1952 m., l. 30.



Kultūros ministerijos Bibliotekų skyriaus inspektorė Aldona Spaičiūtė-Malašauskienė (kairėje) apdovanoja Pyragių bibliotekos vedėją Ireną Nanienę. 1972 m. KVBA

Narkevičiūtė⁸⁵. Nuo 1952 m. lapkričio 22 d. biblioteka jau veikė Juodpėnuose, jos vedėju dirbo Bronius Raugalė⁸⁶. 1965 m. gruodžio mėnesį ši biblioteka perkelta į Puožo kaimą⁸⁷, o 1972 m. sugrąžinta į Juodpėnus.

Remiantis Kupiškio rajono Darbo žmonių deputatų tarybos vykdomojo komiteto 1953 m. rugsėjo 17 d. sprendimu Nr. 530 nuo rugsėjo 25 d. atidaromos dvi naujos bibliotekos⁸⁸: „Žalgirio“ kolūkio Vaduvų kaime (vedėju paskiriamas Juozas Buivydas) ir „Neries“ kolūkio Didžprūdėlių kaime (vedėja skiriama Angelė Drazdytė).

Nuo 1954 m. lapkričio 1 d. atidarytos bibliotekos Lukonių ir „Laisvės“ kolūkiuose⁸⁹. Lukonių bibliotekos vedėja paskirta Eleonora Tunkevičiūtė. „Laisvės“ kolūkio (pasikeitus pavadinimui – „Pergalės“ kolūkio) biblioteka iš pradžių veikė Atkociškių kaime, 1957 m. perkelta į gretimą Maksvyčių kaimą, pirmoji vedėja – Bronė Aukštikalnytė.

1955 m. rugsėjo 29 d. įsteigiamos dar dvi naujos bibliotekos: „Artojo“ kolūkio Šimiškių kaime⁹⁰ (pirmoji vedėja Danutė Aleknaitė) ir „Pirmosios vagos“ kolūkio Gyvakarų kaime⁹¹ (vedėjas Vytautas Jonuška).

Nuo 1956 m. rugsėjo 1 d. atidaro biblioteka Aukštupėnų apylinkėje, vedėju paskiriamas Povilas Januševičius⁹². Ji veikė Vėžionių kaime, 1970 m. perkelta į Pyragių kaimą ir vadinosi Pyragių biblioteka⁹³. Apie 1980 m. ta pati biblioteka perkelta į centrinę „Pilia-

⁸⁵ 1952 10 30 įsakymas Nr. 73, *ten pat*, l. 42.

⁸⁶ *Juodpėnų biblioteka: 60 metų*, Juodpėnai, 2012 (lankstinukas).

⁸⁷ Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo 1965 12 15 įsakymas Nr. 86, KKCA, Įsakymų knyga, 1965 04 26–1967 12 03, l. 20.

⁸⁸ 1953 09 25 įsakymas Nr. 89, KKCA, Kultūros skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1953 m., l. 37–38.

⁸⁹ Kultūros skyriaus vedėjo 1954 10 30 įsakymas Nr. 129, KKCA, Įsakymų knyga, 1954 01 03–1955 08 22, l. 59.

⁹⁰ Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo 1955 09 29 įsakymas Nr. 143, KKCA, Įsakymų knyga, 1955 08 23–12 30, l. 10.

⁹¹ Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo 1955 09 29 įsakymas Nr. 145, *ten pat*, l. 10.

⁹² Kupiškio rajono Kultūros skyriaus 1956 09 01 įsakymas Nr. 142, KKCA, Įsakymų knyga, 1956 01 02–1957 06 18, l. 49.

⁹³ Kultūros skyriaus vedėjo 1970 11 01 įsakymas Nr. 48, KKCA, 1969 09 01–1971 09 20, l. 50.



*Vaduvų bibliotekos
vedėja Birutė
Mažylytė-Navikienė,
vėliau daug metų
(1972–2005) dirbusi
Kupiškio viešojoje
bibliotekoje. KVBA*

kalnio“ kolūkio gyvenvietę – Aukštupėnus. 1956 m. rugsėjo 25 d. nauja biblioteka įkurta „Sakalo“ kolūkio Topolių kaime, vedėja paskirta Ona Dubrindytė⁹⁴. 1993 m. ši biblioteka perkelta į kaimyninį Kreipšių kaimą.

1956 m. pabaigoje Kupiškio rajone jau veikė 20 bibliotekų, 1957–1958 m. naujų neatidaryta.

1959 m. gruodžio 6 d. panaikinus Vabalninko rajoną, 7 bibliotekos kartu su darbuotojais nuo 1959 m. gruodžio 18 d. buvo perimtos Kupiškio rajono Kultūros skyriaus žinion: Alizavos, Antašavos, Bakšėnų, Salamiesčio, Uoginių, Žadeikių ir „Gegužės 1-osios“ kolūkio (Sabuliškiai)⁹⁵. Visos jos, išskyrus Alizavą, buvo įsteigtos, kai priklausė Vabalninko rajonui. 1959 m. pabaigoje Kupiškio rajone jau buvo 27 viešosios bibliotekos.

1962 m. kovo 31 d. panaikinus Pandėlio rajoną, Kupiškio rajono Kultūros skyrius perėmė 3 bibliotekas: Skapiškio, „Ažuolo“ (Tvirų kaime) ir „Tarybinės aušros“ (Laičių kaime) kolūkių. Apie 1963 m. buvo uždaryta biblioteka „Artojo“ kolūkyje.

Nuo 1951 m. veikusi Salamiesčio valstybinė (viešoji) biblioteka 1964 m. kovo mėnesį buvo perorganizuota į kolūkio biblioteką, dalis jos knygų perduota Skodinyje atidaromai bibliotekai. Tik 1969 m. Salamiesčio kolūkio biblioteka buvo panaikinta ir įsteigta valstybinė biblioteka⁹⁶. Daugiau bibliotekų 1963–1966 m. nebuvo įsteigta, tik viename kolūkyje uždaromos ir perkeliama į kitą. „Žalgirio“ kolūkio (Vaduvų) biblioteka 1964 m. birželio 1 d. uždaryta ir perkelta į Mičiurino kolūkio Butėnų kaimą, vedėja paskirta Milda Lapeikytė⁹⁷. 1965 m. Bakšėnų biblioteka („Tarybinio pirmūno“ kolūkio) buvo laikinai iškelta į kaimyninio „Atžalyno“ kolūkio Buožių kaimą, o 1969 m. vėl sugrąžinta į Bakšėnus. 1966 m. vasario 15 d. Uoginių biblioteka uždaroma ir perkeliama į „Žalgirio“ kolūkį (Vaduvus), vedėja paskiriama Birutė Mažylytė⁹⁸.

⁹⁴ Kupiškio rajono Kultūros skyriaus 1956 09 24 įsakymas Nr. 152, KKCA, Vedėjo įsakymų knyga, 1956 01 02–1957 06 18, l. 52.

⁹⁵ Kupiškio rajono Kultūros skyriaus 1959 12 18 įsakymas Nr. 190, KKCA, Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1959 07 14–1961 04 29, l. 30.

⁹⁶ Antaninos Bartaševičienės atsiminimai. Kopūstienė J. *Prasmingo darbo dešimtmečiai*, KRSVBIKS, 1986, p. 12–13 (mašinosraštis).

⁹⁷ Kupiškio r. Kultūros skyriaus vedėjo įsakymas Nr. 22 (be datos), KKCA, 1965 04 26–1967 12 03, l. 56.

⁹⁸ Kupiškio r. Kultūros skyriaus vedėjo 1966 02 10 įsakymas Nr. 15, *ten pat*, l. 24.

1964 m. pabaigoje jau veikė 30 bibliotekų (kartu su vėl atidaryta rajonine vaikų biblioteka).

Iki 1967 m. daugelis viešųjų bibliotekų buvo vadinamos kolūkių pavadinimais. Vadovaujantis Kultūros ministerijos nurodymu, Kultūros skyriaus vedėjo įsakymu Nr. 48, nuo birželio 2 d. pakeisti 15 bibliotekų pavadinimai pagal kaimo pavadinimą, kuriame jos yra⁹⁹: Marytės Melnikaitės – Šimonių, Mičiurino – Būtėnų, „Švyturio“ – Puožo (nuo 1972 m. – Juodpėnų), „Gegužės 1-osios“ – Sabuliškių, „Pergalės“ – Maksvyčių, „Atžalyno“ – Buožių (nuo 1968 m. – Bakšėnų), „Pirmosios vagos“ – Gyvakarų, „Nėries“ – Didžprūdėlių, „Tiesos“ – Žaidelių, „Pakupio“ – Naivių, „Sakalo“ – Topolių, „Tarybinės aušros“ – Laičių, „Žalgirio“ – Vaduvų, „Ažuolo“ – Tvirų, Nociūnų tarybinio ūkio – Gaigalių (nuo 1973 m. – Migonių).

1966 m. buvo priimtas Kupiškio rajono Darbo žmonių deputatų tarybos vykdomojo komiteto sprendimas, pagal kurį numatyta įsteigti bibliotekas visuose rajono kolūkiuose¹⁰⁰. Ir tas planas buvo gana sėkmingai vykdomas. 1967–1975 m. įsteigta 15 naujų kaimo bibliotekų.

1967 m. liepos 20 d. biblioteka atidaryta „Ateities“ kolūkio Akmenytės kaime (perkelta iš Skodinio tarybinio ūkio) ir vedėja paskirta Regina Sagulina¹⁰¹. Įsteigtos dvi naujos bibliotekos: rugpjūčio 1 d. „Pirmūno“ kolūkio Subačiaus miestelyje, vedėja paskirta Paulė Bagdonavičiūtė¹⁰² ir gruodžio 1 d. – Bugailiškių kolūkyje, vedėja paskirta Stasė Cibulskytė¹⁰³.

1968 m. liepos 19 d. Byčių kolūkyje Puponių pradinės mokyklos patalpose atidaryta biblioteka, kurios vedėja paskirta Vanda Paškevičiūtė¹⁰⁴, o 1969 m. – Skodinyje ir Uoginiuose¹⁰⁵. Nuo 1970 m. liepos 1 d. jau veikė biblioteka Vainiūniškyje¹⁰⁶ („Naujo gyvenimo“ kolūkis), vedėja dirbo Angelė Adomavičienė, o nuo 1970 m. gruodžio 15 d. – Miliūnuose („Vienybės“ kolūkis), vedėja dirbo Genė Šeštokienė¹⁰⁷.

1971 m. lapkričio 1 d. atidaryta nauja Mieliūnų biblioteka („Šetėkšnos“ kolūkis), vedėja paskirta Zita Alėbienė¹⁰⁸, lapkričio 9 d. – Rudilių („Laisvės“ kolūkis), vedėja – Regina Palšiūnaitė¹⁰⁹.

1972 m. pradėjo veikti dar dvi naujos bibliotekos: rugpjūčio 20 d. – Jutkonių („Mituvos“ kolūkis), vedėja paskirta Valė Burbaitė¹¹⁰, spalio 5 d. – Tatkonių („Palangos“ kolūkis), vedėja – Genė Mikailionytė¹¹¹. 1973 m. biblioteka iš Maksvyčių buvo perkelta į Skapiškio geležinkelio stotį (tiksliau, į Šimiškių kaimą), kadangi sujungus „Laisvės“ ir „Pergalės“ kolūkius, viename kolūkyje atsirado dvi bibliotekos, o Skapiškio bibliotekos aptarnaujamas rajonas buvo labai didelis¹¹².

⁹⁹ *Ten pat*, l. 75–76.

¹⁰⁰ Žalkauskaitė K. *Kupiškio rajono bibliotekų istorija*, d. 1, KRSVBIKS, 1973, p. 35 (mašinraštis).

¹⁰¹ Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo 1967 07 14 įsakymas Nr. 63, KKCA, 1965 04 26–1967 12 03, l. 81.

¹⁰² Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo 1967 08 01 įsakymas Nr. 65, *ten pat*, l. 82.

¹⁰³ Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo 1967 12 01 įsakymas Nr. 88, *ten pat*, l. 90–91.

¹⁰⁴ Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo 1968 07 19 įsakymas Nr. 27, KKCA, Įsakymų knyga, 1968 01 03–1969 10 20, l. 27.

¹⁰⁵ Žalkauskaitė K. *Kupiškio rajono bibliotekų istorija*, d. 1, KRSVBIKS, 1973, p. 35 (mašinraštis).

¹⁰⁶ Kultūros skyriaus vedėjo 1970 06 29 įsakymas Nr. 31, KKCA, 1969 09 01–1971 09 20, l. 25.

¹⁰⁷ Kultūros skyriaus vedėjo 1970 06 29 įsakymas Nr. 54, *ten pat*, l. 55.

¹⁰⁸ Kultūros skyriaus vedėjo 1971 10 27 įsakymas Nr. 48, KKCA, Kupiškio r. Kultūros skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1971 09 30–1974 08 27, l. 4.

¹⁰⁹ Kultūros skyriaus vedėjo 1971 11 12 įsakymas Nr. 51, *ten pat*, l. 5.

¹¹⁰ Kultūros skyriaus vedėjo 1972 08 16 įsakymas Nr. 28, *ten pat*, l. 27.

¹¹¹ Kultūros skyriaus vedėjo 1972 10 09 įsakymas Nr. 35, *ten pat*, l. 33.

¹¹² Žalkauskaitė K. *Kupiškio rajono bibliotekų istorija*, d. 1, KRSVBIKS, 1973, p. 35 (mašinraštis).



Pirmoji knygos šventė Kupiškyje. Iš kairės: literatūros kritikas

Kazys Ambrasas, jaunas literatas Valdemaras Kukulas, nežinoma, poetė Zita Mažeikaitė, rašytojai Aleksas Baltrūnas ir Juozas Baltušis.

1972 10 22. KVBA

1973 m. taip pat atidaromos dvi bibliotekos: rugsėjo 25 d. – Didžprūdžių biblioteka („Nemuno“ kolūkis), vedėja paskiriama Vanda Muralienė¹¹³, lapkričio 3 d. – Palėvenėlės biblioteka, vedėja pradeda dirbti Laima Vilimaite¹¹⁴. 1974 m. rugsėjo 1 d. atidaryta biblioteka Vėžionių kaime, vedėja paskirta Genovaitė Jurėnienė¹¹⁵. 1975 m. biblioteka įsteigta Siauriuose, pradinės mokyklos patalpose, vedėja dirbo Regina Tupolskienė. Tų pačių metų balandžio 1 d. Jutkonių biblioteka perkelta į Gaigalių kaimą¹¹⁶, nes Gaigalių biblioteka jau nuo 1973 m. pabaigos veikė Migonių kaime.

1976 m. rajone veikė 45 bibliotekos: Kupiškio rajoninė, vaikų rajoninė ir 43 bibliotekos kaime.

Vadovaujantis LTSR Kultūros ministerijos 1976 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. 452, Kupiškio rajono Darbo žmonių deputatų tarybos vykdomojo komiteto 1977 m. sausio 21 d. sprendimu Nr. 5 ir Kultūros skyriaus vedėjo 1977 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. 4 nuo 1977 m. vasario 1 d. centralizuotas rajono valstybinių masinių (viešųjų) bibliotekų tinklas. Uždaryta 15 kaimo bibliotekų: Akmenytės, Butėnų, Didžprūdžių, Gaigalių, Gyvakarų, Mielėnų, Miliūnų, Sabuliškių, Siaurių, Skodinių, Šimiškių, Tatkonių, Vaduvų, Vėžionių ir Žaidelių¹¹⁷. Rajoninė biblioteka pavadinta Kupiškio rajono centrine biblioteka, prie jos prijungta rajoninė vaikų biblioteka. Buvusios kaimo bibliotekos tapo centrinės bibliotekos filialais.

Kupiškio rajono centralizuotą masinių bibliotekų sistemą 1977–1987 m. sudarė 29 bibliotekos – Kupiškio centrinė biblioteka ir 28 filialai¹¹⁸. Subachiaus darbininkų gyvenvietės, Adomy-

¹¹³ Kultūros skyriaus vedėjo 1973 10 02 įsakymas Nr. 42, KKCA, Kupiškio r. Kultūros skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1971 09 30–1974 08 27, l. 67.

¹¹⁴ Kultūros skyriaus vedėjo 1973 10 29 įsakymas Nr. 48, *ten pat*, l. 69.

¹¹⁵ Kultūros skyriaus vedėjo 1974 08 27 įsakymas Nr. 32, *ten pat*, l. 95.

¹¹⁶ Kultūros skyriaus vedėjo įsakymas Nr. 10a (be datos), KKCA, Kupiškio rajono Kultūros skyriaus vedėjo įsakymų knyga, 1974 09 02–1977 08 26, l. 17.

¹¹⁷ *Ten pat*, l. 74–75.

¹¹⁸ Kultūros skyriaus vedėjo 1977 03 31 įsakymas Nr. 6, *ten pat*, l. 76–77.



Kupiškio rajono bibliotekos ir filialų bibliotekininkės. Pirmoje eilėje (iš kairės): Antanina Rimkuvienė (RB), Ona Kavaliauskaitė (Subačius), Romualda Kurulytė-Vasiliauskienė (RB), Birutė Navikienė (RB), Stasė Černienė (RB), Janina Liuimaitė-Širovinskienė (RB), Danguolė Tamulevičienė (RB), Aldona Krestova (RB), Gražutė Valaitienė (Šepeta); antroje eilėje: Nijolė Matulienė (RB), Danutė Keršulienė (Juodpėnai), Regina Šeinauskienė (Vainiūniškis), Janina Kopūstienė (RB), Laisvutė Januškaitė (Virbališkiai), Lina Kiaulėnienė (RB), Genovaitė Jurėnienė (RB), Irena Nanienė (Bakšėnai), Zita Staškūnienė (RB), Lina Matiukaitė (RB), Ona Rimkuvienė (Bugailiškiai), Bronė Burkauskienė (Šimonys), Janina Palšiūnienė (Subačius), Regina Masiulienė (Migonys); trečioje eilėje: Laimutė Dešrienė (Alizava), Adelė Paulikienė (Antašava), Loreta Černiūtė (RB), Gražina Baublienė (RB), Stasė Grubinskienė (Uoginiai), Pranciška Minkevičienė (Didžprūdėliai), Danutė Guobienė (RB), Laima Šlapelienė (Adomynė), Bronė Ažusienienė (Lukonys), Irena Breivienė (Subačius – miestelis), Vida Norkūnaitė (RB); ketvirtoje eilėje: Palma Žibaitienė (Naiviai), Antanina Bartaševičienė (Salamiestis), Janina Timukienė (Aukštupėnai), Milda Skardžiuvienė (Topoliai), Nijolė Cibulskienė (Žadeikiai), Ona Kručienė (Palėvenėlė), Marija Gabnienė (Skapiškis), Liuda Timofejeva (Noriūnai), Svajonė Ladauskaitė (Rudiliai), Genovaitė Mikulėnienė (Tvirai), Teresė Bartušienė (Laičiai). 1982 m. pavasaris. KVBA

nės, Alizavos, Antašavos, Bakšėnų, Bugailiškių, Didžprūdėlių, Juodpėnų, Laičių, Laukminiškių (nuo 1978 m. – Virbališkių), Lukonių, Migonių, Naivių, Noriūnų, Palėvenėlės, Pyragių (nuo 1980 m. – Aukštupėnų), Puponių (nuo 1980 m. – Byčių), Rudilių, Salamiesčio, Skapiškio, Subačiaus, Šepetos, Šimonių, Topolių (nuo 1993 m. – Kreipšių), Tvirų, Uoginių, Vainiūniškio, Virbališkių ir Žadeikių.

Norint geriau aptarnauti skaitytojus, buvo pasitelkiamos įvairios nestacionarinio aptarnavimo formos. Kai kuriose uždarytose kaimo bibliotekose (Butėnų, Gaigalių, Gyvakarų, Mieliūnų, Šimiškių, Vėžionių, Žaidelių ir kt.) buvo palikti 9 knygų išdavimo punktai, kuriuose vieną dieną per savaitę dirbo artimiausiu



Kupiškėnų svečiai – poetas Justinas Marcinkevičius (stovi) ir aktorius Laimonas Noreika. Renginį veda Kultūros skyriaus vedėjas Algimantas Jasaitis (centre). 1985 m. gegužė. KVBA



filialų bibliotekininkai. 1976 m. rajone veikė 23 kilnojamosios bibliotekėlės – 15 Kupiškio mieste ir 8 kaime. Bibliotekėlės buvo įsikūrusios Kupiškio miesto gamyklose, statybų ir kitose organizacijose, ligoninėje, jose visuomeniniais pagrindais dirbtojų įstaigų darbuotojai. Laikui bėgant, kilnojamųjų bibliotekėlių mieste mažėjo (1987 m. buvo 8), o 1994 m. jų nebeliko¹¹⁹. Aptarnauti skaitytojus padėjo ir knygnešiai: jie nunešdavo knygų neigaliams ir senyvo amžiaus žmonėms.

Išsiplėtė centrinės bibliotekos funkcijos: pradėti centralizuotai komplektuoti ir tvarkyti visų rajono masinių bibliotekų dokumentų fondai, pasikeitė metodinės veiklos ir kitų darbo sričių reikalavimai. Centrinėje bibliotekoje jau buvo 22 bibliotekininkų etatai (iki centralizacijos rajoninėje bibliotekoje buvo 5 etatai ir

Susitikimas su poetu, literatūros kritiku Valdemaru Kukuliu Kupiškio viešojoje bibliotekoje. 1999 m. vasario 5 d. Juozo Kraujūno nuotr. KVBA

¹¹⁹ Faktų kartoteka, KRSVB.

vaikų bibliotekoje 3 etatai), įkurti Komplektavimo, Skaitytojų aptarnavimo, Vaikų literatūros, Metodikos skyriai, pradėtas komplektuoti saugyklos fondas, organizuotas mainų-rezervinis fondas, į kurį patekdavo uždaromų bibliotekų ir dubletinės knygos. Į bibliotekas atėjo dirbti daug naujų, Vilniaus universitetą ir kultūros mokyklas baigusių specialistų. Per 500 skaitytojų aptarnavusiuose filialuose dirbo filialų vedėjai, likusiuose – vyresnieji bibliotekininkai arba bibliotekininkai.

Gerą dešimtmetį Kupiškio rajono masinių bibliotekų tinklas nesikeitė. Tačiau mažėjant gyventojų ir skaitytojų skaičiui (1992 m. Kupiškio rajone buvo 26 295 gyventojai, 2001 m. – 24 408, 2012 m. – 19 656), kai kurios bibliotekos tapo neperspektyvios. Įtakos tinklo pokyčiams turėjo bibliotekoms išlaikyti ir fondams atnaujinti skirto finansavimo mažėjimas, patalpų problemos (nemažai patalpų buvo gražinta savininkams). Bibliotekos uždarnos ir įvairios reorganizacijos buvo vykdomos rajono valdžios įstaigų iniciatyva, dažnai pritarus ir Kultūros ministerijai. Pirmasis nepriklausomos Lietuvos valstybės dešimtmetis atnešė daug permainų bibliotekoms – kai kurios iš jų gana skausmingos.

1988 m. rugpjūčio 30 d. uždarytas Žadeikių filialas (iki 1996 m. čia veikė Vainiūniškio filialo knygų išdavimo punktas), 1990 m. sausio 1 d. – Uoginių filialas (iki 2000 m. dar veikė Antašavos filialo knygų išdavimo punktas), 1991 m. sausio 1 d. – Tvirų filialas¹²⁰.

1992 m. uždaryti dar trys kaimo filialai: Kupiškio rajono valdybos 1991 m. lapkričio 27 d. potvarkiu Nr. 188 nuo sausio 1 d. – Bugailiškiai¹²¹ ir Subačius, 1992 m. spalio 9 d. potvarkiu Nr. 349v nuo gruodžio 9 d. – priemiestinėje gyvenvietėje įsikūrusi Aukštupėnų biblioteka¹²². Subačiuje iki 2011 m. veikė Subačiaus miesto padalinio knygų išdavimo punktas. Pirmieji du filialai buvo neperspektyvūs, jų paslaugomis naudojosi tik po 100–120 skaitytojų. Nemažai skaitytojų (iki 300) turėjęs Aukštupėnų filialas uždarytas Kupiškio rajono valdybos iniciatyva. Buvusio vaikų darželio patalpose, kur veikė biblioteka, kūrėsi sutrikusio intelekto vaikams skirtas centras „Viltis“, o bibliotekai vietos nebeliko¹²³. 1990–1992 m. uždaryti 6 knygų išdavimo punktai (Gaigalių, Gyvakarų, Mielūnų, Šimiškių, Vėžionių, Žaidelių), 1996 m. – Butėnų.

1992 m. prie dešimties kaimo filialų prijungta 14 pradinių mokyklų (Bakšėnų, Didžprūdžių, Gyvakarų, Laičių, Lukonių, Migonių, Naivių, Paketurių, Puponių, Subačiaus, Uoginių, Vaduvų, Varaniškių, Žaidelių) bibliotekų – knygų fondai perduoti filialams. Iš jų 7 mokyklose, esančiose atokiau nuo filialų, paliktos kilnojamosios bibliotekėlės, kurios priklausė filialams¹²⁴. Uždarius mokyklas, šių bibliotekėlių nebeliko.

1996-ieji – didžiųjų permainų ir pokyčių metai. Buvo pradėta įgyvendinti Kupiškio rajono tarybos 1996 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. 204 patvirtinta „Kupiškio rajone esančių kaimo kultūros ir švietimo įstaigų pertvarkymo ir jų funkcijų persikirstymo programa“, kurios pagrindinis tikslas – finansinių lėšų taupymas, pertvarkant kai kurių įstaigų tinklą ir veiklą. Šios programos iniciatorius – tuometinis Kupiškio rajono meras Vytautas Mockus. Nemažai bibliotekų buvo įsikūrusios pastatuose

¹²⁰ *Ten pat.*

¹²¹ *Ten pat.*; Kupiškio centrinės bibliotekos 1991 12 31 įsakymas Nr. 87K, KRSVBA, Centrinės bibliotekos kadro įsakymai, 1991, ap. 2, b. 1, l. 1.

¹²² Kupiškio centrinės bibliotekos 1992 11 30 įsakymas Nr. 87K, KRSVBA, Centrinės bibliotekos kadro įsakymai, 1992 m., ap. 2, b. 2, l. 1.

¹²³ Kupiškio rajono centralizuotos bibliotekų sistemos 1992 m. veiklos ataskaita, KRSVBA, ap. 1, b. 47, l. 2.

¹²⁴ *Ten pat.*

kartu su kolūkių kontoromis, kultūros namais. Po kolūkių griūties daugelis tų pastatų liko be tikrų šeiminių, tik iš dalies naudojami, šildymas labai brangus. Programoje buvo numatyta surasti bibliotekoms ir kitoms įstaigoms patalpas, jas suremontuoti, sutvarkyti šildymo sistemas; sujungti kaimo filialus ir pagrindinių mokyklų bibliotekas; uždaryti neperspektyvius filialus, kai kuriuose filialuose palikti tik po 0,5 bibliotekininko etato.

Kupiškio viešosios bibliotekos kvietimu rajone lankėsi Kultūros ministerijos komisija (joje buvo ir Bibliotekų skyriaus viršininkas Vytautas Gudaitis), kuri susipažino su reorganizavimui pateiktų kultūros namų ir bibliotekų būkle bei veikla. Viešoji biblioteka buvo prieš filialų ir mokyklų bibliotekų sujungimą (tai pirmasis toks eksperimentas šalyje) ir kai kurių filialų uždarymą. Komisija bibliotekininkų neapgynė ir iš esmės pritarė programos įgyvendinimui. Ministerijos sekretoriaus Vytauto Balčiūno pažymoje rašoma:

„Kultūros ministerija, atsižvelgdama į nedidelį moksleivių skaičių pagrindinėse mokyklose bei skurdžius bibliotekų fondus, neprieštarautų pagrindinių mokyklų bibliotekų sujungimui su viešosios bibliotekos filialais, jeigu bus atsižvelgta į sujungtos bibliotekos darbo specifiką ir sąlygas: atskiras įėjimas į biblioteką, suderintas darbo laikas ir kt.“¹²⁵

Vykdamt minėtą programą, uždaryti penki filialai, o bibliotekininkai atleisti iš darbo: 1996 m. birželio 30 d. – Bakšėnai¹²⁶ ir Paketuriai¹²⁷ (biblioteka 1987 m. atkelta iš Didžprūdėlių), rugpjūčio 31 d. – Byčiai¹²⁸, Kreipšiai¹²⁹ ir Vainiūniškis¹³⁰. Bakšėnuose paliktas Salamiesčio padalinii priklausantis knygų išdavimo punktas. Paketuriuose iki 2005 m. veikė Kupiškio viešosios bibliotekos knygų išdavimo punktas. Laičių, Lukonių ir Migonių filialuose palikta tik po 0,5 bibliotekininko etato¹³¹.

Aštuonių pagrindinių mokyklų bibliotekų knygų fondai perduoti Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos filialams. Sujungtieji Adomynės, Antašavos, Juodpėnų, Palėvenėlės, Rudilių, Salamiesčio, Šepetos ir Virbališkių filialai ir jų darbuotojai liko pavaldūs Kupiškio viešajai bibliotekai (mokyklų bibliotekininkų etatai panaikinti). Iš pradžių reformoms nepritarė nei bibliotekos, nei mokyklos. Tačiau pertvarka atnešė ir teigiamų poslinkių: nors bibliotekininkų darbo krūviai išaugo (reikėjo tvarkyti mokyklų vadovėlius, padaugėjo lankytojų), mokyklų bendruomenės aptarnavo kvalifikuoti specialistai; sujungtos bibliotekos (išskyrus Adomynę) buvo perkeltos į mokyklas, įsikūrė nors ir mažesnėse, tačiau šildomose patalpose, pagerėjo sąlygos ir bibliotekų darbuotojams, ir lankytojams. Dėl mažėjančio mokinių skaičiaus 2012 m. iš minėtų pagrindinių mokyklų liko tik 5 (Adomynė, Antašava, Rudiliai, Salamiestis, Šepeta), o iš 14 pradinių mokyklų tik viena – Lukonių.

Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 22 d. spren-

¹²⁵ Kupiškio rajono viešųjų bibliotekų 1996 metų tekstinė darbo ataskaita, KRSVBA, ap. 1, b. 195, l. 2, p. 25–26.

¹²⁶ Kupiškio viešosios bibliotekos direktorės 1996 06 24 įsakymas Nr. 30K, KRSVBA, Bibliotekos kadru įsakymai, 1996 m., ap. 2, b. 8, l. 36.

¹²⁷ Kupiškio viešosios bibliotekos direktorės 1996 06 25 įsakymas Nr. 33K, *ten pat*, l. 33.

¹²⁸ Kupiškio viešosios bibliotekos direktorės 1996 08 26 įsakymas Nr. 47K, *ten pat*, l. 19.

¹²⁹ Kupiškio viešosios bibliotekos direktorės 1996 08 26 įsakymas Nr. 49K, *ten pat*, l. 17.

¹³⁰ Kupiškio viešosios bibliotekos direktorės 1996 08 26 įsakymas Nr. 48K, *ten pat*, l. 18.

¹³¹ Kupiškio viešosios bibliotekos direktorės 1996 05 01 įsakymas Nr. 17K, *ten pat*, l. 49.



Lietuvos Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus viešnagė Naivių bibliotekoje. Iš dešinės: Prezidentas Valdas Adamkus, vyresn. bibliotekininkė Milda Levickienė, Kupiškio rajono meras Leonas Apšega, Kupiškio rajono savivaldybės Kultūros ir švietimo skyriaus vedėjas Vidas Vilimas, mero pavaduotojas Antanas Odinas. 2001 m. sausio 23 d. Juozo Kraujūno nuotr. KVBA

dimu Nr. TS-356 2009 m. gruodžio 31 d. uždarytas tik 100 skaitytojų aptarnavęs ir avarinėse nešildomose patalpose išikūręs Migonių padalinys.

Nuo 1977 m. įvykdytos bibliotekų tinklo centralizacijos uždaryta 12 (43 procentai) viešosios bibliotekos filialų (padalinių). 2013 m. rajono savivaldybės viešųjų bibliotekų sistemą sudaro 17 bibliotekų: Kupiškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka, Subačiaus miesto padalinys ir 15 kaimo padalinių (Adomynė, Alizava, Antašava, Juodpėnai, Laičiai, Lukonys, Naiviai, Noriūnai, Palėvenėlė, Rudiliai, Salamiestis, Skapiškis, Šepeta, Šimonys ir Virbališkiai).

Bibliotekos informacinėje visuomenėje

Didžiausi viešųjų bibliotekų veiklos pokyčiai, kuriuos lėmė naujos technologijos ir interneto prieiga, įvyko jau prasidėjus XXI amžiui. Šiandienos biblioteka – tai bendruomenės informacijos ir kultūros centras, atviras naujoms technologijoms ir saugantis senas tradicijas, daugiausia dėmesio skiriantis Kupiškio krašto gyventojų informacinių ir kultūrinių poreikių tenkinimui, bibliotekų fonduose ir interneto tinkluose sukauptos informacijos bei krašto paveldo sklaidai, plečiantis teikiamas paslaugas ir ieškantis naujų darbo formų, bendradarbiaujantis su partneriais – bendruomene ir įvairiomis institucijomis bei pavieniais asmenimis.

Lankytojai aptarnaujami Kupiškio viešosios bibliotekos Informacijos ir krašto tyros, Vaikų literatūros ir Skaitytojų aptarnavimo skyriuose, Subačiaus miesto ir 15 kaimo padalinių. Įvairaus amžiaus lankytojai skaityti ir leisti laisvalaikį gali Periodikos, Meno ir muzikos skaityklose, Žaislotekoje. Suteikta galimybė Parodų salėje eksponuoti įvairius kūrybinius darbus, dalyvauti literatų klubo „Lėvens balsai“ veikloje.



*Pirmoji interneto
skaitykla Kupiškio
bibliotekoje. 2001 m.
J. Kraujūno nuotr.
KVBA*

Pirmoji interneto skaitykla viešojoje bibliotekoje pradėjo veikti 2001 m. pradžioje, 2003 m. – Šepetos padalinyje. Nuo 2011 m. visuose padaliniuose lankytojai nemokamai gali naudotis vieša interneto prieiga. Dalyvaujant projekte „Bibliotekos pažangai“ atnaujinta kompiuterinė įranga, pagerintas interneto ryšys, vyksta lankytojų kompiuterinio raštingumo mokymai (bibliotekininkai grupėse ir individualiai jau apmokė 1 580 žmonių). Už sėkmingiausią kūrybinę iniciatyvą – kartu su Kupiškio bendruomenės nariais sukurtą skaitmeninį pasakojimą „Muziejus po atviru dangumi“ – projektas „Bibliotekos pažangai“ Kupiškio viešąją biblioteką pripažino „Bendruomeniškiausia biblioteka 2012“.

2003 m. įsitraukta į Lietuvos integralių bibliotekų informacinę sistemą (LIBIS) ir pradėtas kurti Kupiškio viešosios bibliotekos elektroninis katalogas (2012 m. šiame kataloge jau buvo 63 569 bibliografiniai įrašai), kuris 2007 m. sausio 2 d. įdiegus skaitytojų aptarnavimo posistemį prieinamas ir vartotojams. Jie džiaugiasi, kad knygas gali užsisakyti, prasitęsti terminą ir rezervuoti ne tik atėję į biblioteką, bet ir iš namų kompiuterių. 2010 m. įdiegtas dokumentų gražinimo įrenginys (DGI), kuris suteikia galimybę bet kuriuo metu gražinti knygas į biblioteką. Ši naujovė iš pradžių buvo vertinama gana skeptiškai, bet neapvytlė. Šiuo metu į elektroninį katalogą įtraukiamos (rekataloguojamos) iki 2003 m. gautos padalinių fonduose esančios knygos.

Kupiškio viešosios bibliotekos paslaugomis naudojasi 2,5 tūkst. vartotojų, per metus sulaukiama iki 47 tūkst. lankytojų, kuriems išduodama iki 97–100 tūkst. fiz. vnt. dokumentų. Sukauptas 63 130 fiz. vnt. įvairiose laikmenose saugomų dokumentų fondas, prenumeruojami 55 pavadinimų periodiniai leidiniai, 5 elektroninės duomenų bazės. Kaupiamas ir saugomas Kupiškio krašto asmenų rankraščių, fotografijų ir archyvinių dokumentų, autografuotų ir asmeninių bibliotekų knygų fondas, kuris tyrinėjamas, publikuojamas ir skaitmeninamas. Kai kurios kolekcijos unikalios ir labai vertingos.

Meno ir muzikos skaitykloje saugoma 2001 m. dovanota skulptoriaus profesorius Juozo Kėdainio asmeninė biblioteka (4 093 fiz. vnt.) ir rankraštynas. Tai labai vertingas knygų, išleistų 20 kalbų, rinkinys, kurio didžiąją dalį (60 procentų) sudaro meno literatūra. Rankraštyne saugomi laišakai, eskizai, įvairūs užrašai. Šiai



Meno ir muzikos skaityklos, kurioje saugoma skulptoriaus Juozo Kėdainio asmeninė biblioteka, atidarymas. Iš kairės: Kupiškio rajono mero pavaduotojas Antanas Odinas, skulptoriaus sesuo tautodailininkė Bronė Kėdainytė, Kupiškio rajono viešosios bibliotekos direktorė Danguolė Tamulevičienė, rajono savivaldybės Kultūros ir švietimo skyriaus vedėjo pavaduotojas Vytautas Knizikevičius ir mokytoja Asta Remeikienė. 2001 m. birželio 13 d. L. Matiukaitės nuotr. KVBA

„Kupiškėnų enciklopedijos“ antrojo tomo pristatymas. Leidinio sudarytojas ir vyr. redaktorius Vidmantas Jankauskas (centre) su straipsnių autoriais (iš kairės): Alvydu Totoriu, Algirdu Petruliu, Vida Žilinskiene, Aušra Jonušyte, Vidmantu Markevičiumi. 2012 m. liepos 12 d. KVBA



kolekcijai populiarinti vykdyti projektai „Skulptoriaus Juozo Kėdainio intelektualinio palikimo sklaida“ (2005 m.) ir „Kūrybinė brolystė“ (2009 m.), organizuojami įvairūs renginiai: konferencijos, integruotos pamokos, kilnojamosios parodos. Kupiškio metraštininko, fotografo Juozo Kraujūno archyvas saugomas Informacijos ir kraštotyros skyriuje. Apie 10 650 tūkst. 1995–2007 m. nuotraukų perdavė rajono savivaldybė, dar apie 1 000 nuotraukų ir daug negatyvų bei kompaktinių diskų po fotografo mirties perdavė jo našlė. 2013 m. buvo įgyvendinamas Kultūros rėmimo fondo iš dalies finansuotas projektas „Kupiškio krašto fotometraštininko Juozo Kraujūno fotografijų fondo formavimas ir sklaida“.

Interneto svetainėje www.kupiskiovb.lt pateikiama daug kraštotyros pobūdžio informacijos. Skyriuje „Kraštotyra“ nuolat atnaujinamos rubrikos „Žymūs kupiškėnai“ (300 personalijų sąrašas ir trumpos biografijos), „Bibliotekos leidiniai“, „Leidiniai apie Kupiškį“, kuriamos virtualios parodos.

Bibliotekos darbuotojai parengė ir išleido penkias knygas: Linos Matiukaitės – Uršulios Tamošiūnaičios „Ailios“ (1999), „Nepažįstamas Povilas Matulionis: literatas, publicistas, kultūrininkas“ (2000), „Vikonys: kaimas ir jo žmonės“ (2008), „Kūrybinė brolystė: iš Juozo ir Broniaus Kėdainių epistolinio palikimo“ (2009); Danutės Baronienės „Kupiškio rajono kultūros ir švietimo įstaigose parengtų ir saugomų kraštotyros darbų katalogą“ (2008).

Nuo 2003 m. leidžiamas istorijos ir kultūros almanachas „Kupiškis“ (vyr. redaktorius Vidmantas Jankauskas). 2013 m. vasarą jau pristatytas jubiliejinis – dešimtas – almanacho numeris. Bibliotekos darbuotojai rašo jam straipsnius, rengia rubrikas „Kultūros kronika“, „Lėvens balsai“, „Naujausi leidiniai apie Kupiškio kraštą ir žmones“, „Kupiškio kalendorius“. Leidžiama didelės apimties „Kupiškėnų enciklopedija“ (vyr. redaktorius ir sudarytojas V. Jankauskas): jau išleisti du tomai, renkama informacija trečiajam. Bibliotekininkai šiam leidiniui parašė per 150 biogramų ir teminių straipsnių.

Kiekvienais metais viešojoje bibliotekoje organizuojama iki 170 žodinių ir vaizdinių renginių, o padaliniuose – vidutiniškai po 24. Tai susitikimai su kultūros, mokslo kūrėjais, rašytojais, knygų pristatymai, diskusijos, literatūros ir muzikos vakarai bei popietės, kūrybinės dirbtuvės, profesionalių menininkų, tautodailininkų ir moksleivių kūrybinių darbų, įvairių dokumentų (spaudinių, rankraščių, nuotraukų ir kt.) parodos.

Literatūrinis-muzikinis projektas „Širdy nepasakyta žodį aš nešu“. Solistė Rita Preikšaitė ir aktorė Virginija Kochanskytė (dešinėje). 2004 m. spalio 13 d. L. Matiukaitės nuotr. KVBA





Nuo 2001 m. parengta 40 projektų, 26 iš jų gavo Atviros Lietuvos fondo, Pagalbos fondo Lietuvoje, Kultūros rėmimo fondo, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, įvairių Kultūros ministerijos programų ir kitų institucijų finansavimą – per 280 tūkst. Lt. Įgyvendinus šiuos projektus, buvo sukurtos naujos paslaugos, atnaujintos bibliotekų patalpos ir įranga, organizuota daug renginių, išleista knygų ir kitų leidinių.

Kupiškio viešoji biblioteka išsiskiria novatoriškais projektais, kurių tikslas – ieškoti naujų veiklos formų, skatinančių bendruomenės narių, ypač socialiai pažeidžiamų (neįgaliųjų, vaikų iš remtinų šeimų, senjorų), skaitymą, iniciatyvumą, saviraišką ir kūrybiškumą. 2006–2013 m. vykdyti vaikams ir suaugusiesiems skirti skaitymo skatinimo projektai „Poezijos pavasaris Kupiškyje“, „Skaitymo džiaugsmas“, „Sugrįžimai į tėviškę“, „Skaitome, klausome, tobulėjame“, „Atversk pasakos lapus ir raidelės pabus“, „Raganų išmintis – knygose“, „Knyga – raktas į antgamtinių būtybių paslaptis“, „Nutolstantys veidai ir balsai“, „Skaitymo akiratyje – nacionalinės premijos laureatai“ ir kt. Organizuojami įvairūs renginiai netradicinėse erdvėse: Kupos slėnio parke, gražiai tvarkomoje Onutės Adomaitienės sodyboje Pyragių kaime.

Pastaraisiais metais projektinėje veikloje labai aktyviai dalyvauja Vaikų literatūros skyriaus vedėja Jolita Janušonienė. Jos iniciatyvos deramai įvertintos – rajono savivaldybės konkurse „Kupiškio rajono metų geriausieji“ Jolita pelnė nominaciją „Aktyviausia 2011 metų bibliotekininkė“ ir buvo apdovanota „Sidabrinio dobilo“ statulėle.

Poezijos skaitymai Pyragių kaime, Onos Adomaitienės sodyboje. Iš kairės: poetas, aktorius, režisierius Petras Dimša, Ona Adomaitienė ir dainų atlikėjas Vidmantas Paliulis. 2010 m. liepos 2 d. Reginos Vilčinskienės nuotr. KVBA



*Žaislotekos atidarymas
Vaikų literatūros
skyriuje. Projekto
vadovė Jolita
Janušonienė (kairėje).
2010 m. rugsėjo 24 d.
KVBA*

2010 m. buvo vykdomas projektas „Žaisloteka – skaitymo džiaugsmas visai šeimai“, kurį įgyvendinus sukurta nauja paslauga vaikams – Žaisloteka. 2011–2013 m. įgyvendintuose projektuose „Lėlių teatras – jaukus vaikystės pasaulis“ ir „Lėlių teatras – džiaugsmas ir erdvė kūrybai“ dalyvavo 10 institucijų: Kupiškio viešoji biblioteka ir 5 padaliniai, vaikų ir jaunimo ugdymo centras „Varpelis“, Kupiškio VŠĮ Vaikų dienos centras, Paketurių šv. Kazimiero vaikų globos namai, Alizavos pagrindinė mokykla. Kiekviena jų gavo metodinės ir grožinės literatūros bei lėlių teatro kūrimo priemonių rinkinius. Vaikai ir paaugliai dalyvavo seminaruose, kūrė scenarijus, gamino lėles, vaidino, dalyvavo teatrų festivaliuose „Vaikai ir lėlės“. 2012 m. vykdytas projektas „Kūrybinės dirbtuvės – dar vienas žingsnis knygos link“, kuriame dalyvavo įvairaus amžiaus kupiškėnai: ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtiniai, mokiniai ir mokytojai, Kupiškio trečiojo amžiaus universiteto lankytojai, tautodailininkai. Organizuotos kūrybinės dirbtuvės ir knygų šventės, kurių metu projekto dalyviai ne tik susipažino su dailės terapija ir įvairiomis meno rūšimis, bet ir patys lavino savo kūrybinius gebėjimus – kūrė floristines kompozicijas, piešė ant stiklo ir vandens, iliustravo knygas, išbandė vilnos vėlimo techniką.

2012 m. įgyvendintas projektas „Atverk nepakartojamą knygų pasaulį“ ne tik skatino mažuosius kupiškėnus skaityti, bet ir supažindino su animacija – edukacinių užsiėmimų metu vaikai kartu kūrė animacinį filmuką „Vandenė“, žiūrėjo gražiausias knygų ekranizacijas.

Pagal Kupiškio vietos veiklos grupės strategiją parengtas Kupiškio viešosios bibliotekos projektas „Moderni biblioteka – bendruomenės informacijos ir saviraiškos centras“, kuris finansuotas iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšų (strategijos priemonė „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“, veiklos sritis „Visuomeninės paskirties pastatų atnaujinimas ir pritaikymas bendruomenės poreikiams“). Įgyvendinant šį projektą 2012–2013 m. suremontuotos Šepetos padalinio patalpos, įsigyta naujų baldų.

Pagal savivaldybės administracijos Europos Sąjungos struktūrinių fondų 2007–2013 m. sanglaudos skatinimo veiksmų programai parengtą projektą „Prie-



Renovuotoje Šepetos bibliotekoje. Kupiškio viešosios bibliotekos Šepetos padalinio vyresn. bibliotekininkę Viliją Paukštienę sveikina kolegės. Iš kairės: Milda Levickienė, Laimutė Dešrienė, Vilija Paukštienė, Rita Liogienė, Evelina Lučinskienė, Ona Kručienė, Jolanta Vosylienė ir Egidija Namiejūnienė. 2013 m. kovo 7 d.

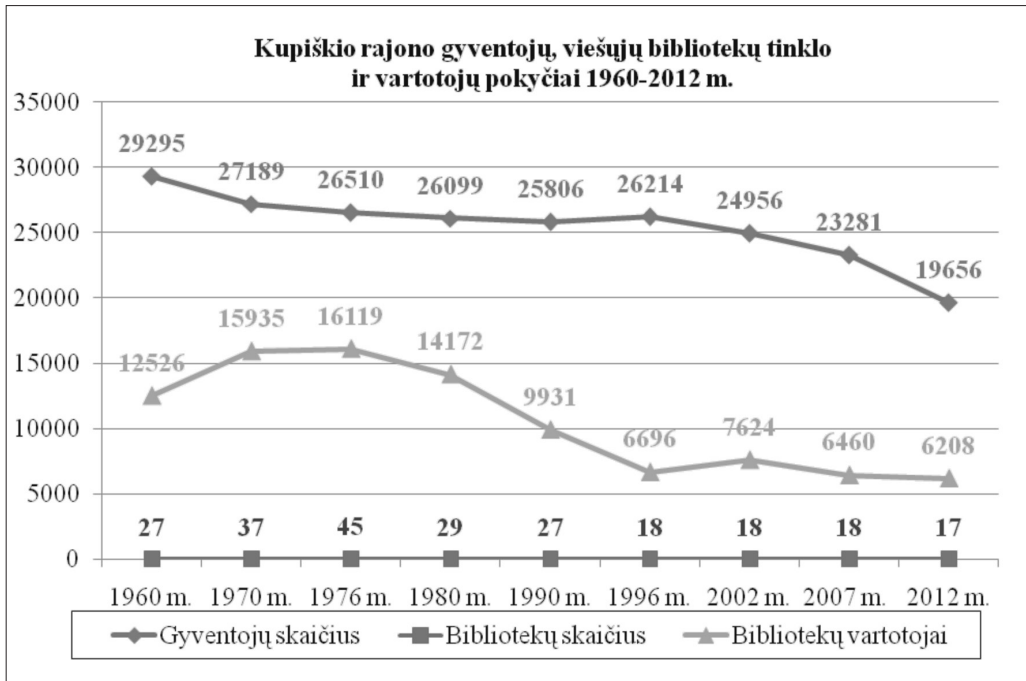
Viešosios bibliotekos pastatas. 2012 m. L. Matiukaitės nuotraukos. KVBA



laidų spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai Subačiaus mieste, Kupiškio rajone, sudarymas“ 2013 m. renovuotas Subačiaus kultūros namų pastatas, kuriame įsikūręs ir Kupiškio viešosios bibliotekos Subačiaus miesto padalinys.

Mažiausiai per šį dešimtmetį pasikeitė patalpos, kuriose įsikūrusi Kupiškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka – jos nešiuolaikiškos ir seniai remontuotos.

Nekantraudami laukiame to laiko, kai lankytojai galės ateiti į renovuotą ir modernią biblioteką. To paties linkėjo ir 2012 m. balandžio 28 d. į bibliotekos 75-mečio šventę susirinkę svečiai ir rajono valdžios atstovai.



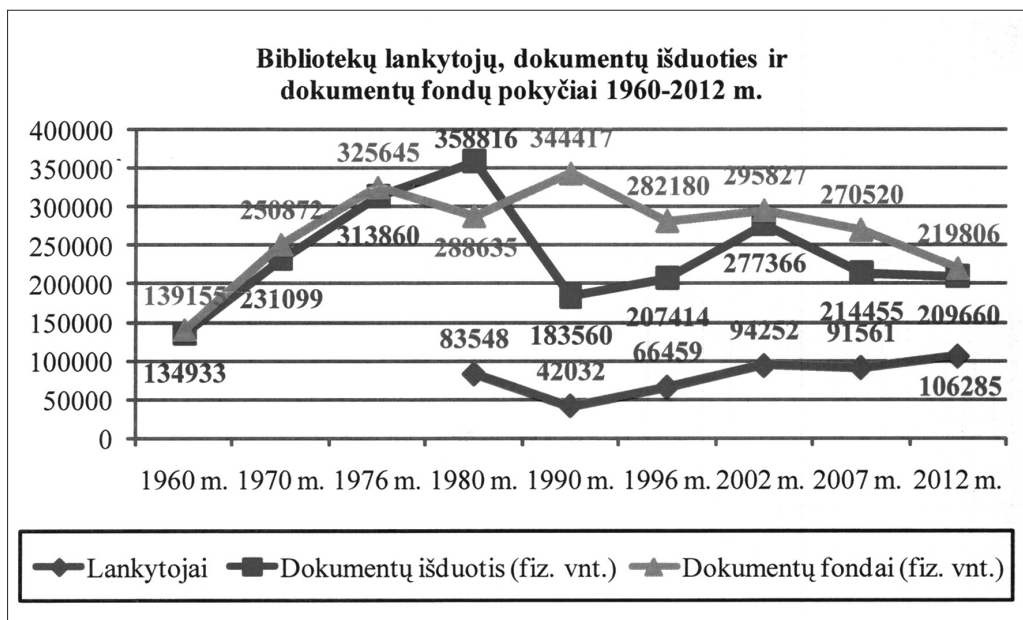
Kupiškio rajono gyventojų skaičius nuo 1960 m. sumažėjo 9 639, arba 33 procentais. Viešųjų bibliotekų skaičius 1976 m. išaugo iki 45. Vėlesniais metais jų skaičius mažėjo – iš viso uždaryta 28 bibliotekos – daugiau kaip pusė, arba 62 procentai. Didžiausi pokyčiai įvyko 1977 m., kai vykdant bibliotekų centralizaciją uždaryta rajoninė vaikų biblioteka ir 15 kaimo bibliotekų, ir 1996 m. – uždaryti penki viešosios bibliotekos filialai.

Daugiausia vartotojų¹³³ bibliotekose sutelkta 1976 m. – 16 119, arba 60 procentų rajono gyventojų. Mažėjant rajono gyventojų ir bibliotekų skaičiui, mažėjo ir registruotų vartotojų skaičius – nuo 1976 m. sumažėjo 9 911, arba 61 procentu. 2012 m. savivaldybės viešųjų bibliotekų paslaugomis naudojosi 6 208 vartotojai, arba 32 procentai rajono gyventojų. Kupiškio viešojoje bibliotekoje – 2 495 vartotojai, Subačiaus miesto padalinyje – 605, kaimo padaliniuose – 3 106.

1 pav. Bibliotekų veiklos rodiklių pokyčiai¹³²

¹³² Statistiniai duomenys iš Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos ataskaitų, KRSVB.

¹³³ Bibliotekos vartotojas (skaitytojas) – tai asmuo, kalendoriniais metais atėjęs į biblioteką ir nustatyta tvarka užsiregistravęs. Vartotojai perregistruojami kiekvienais kalendoriniais metais.



Bibliotekų lankytojų¹³⁴ apskaita vedama nuo 1978 m. Mažiausiai žmonių rajono viešosiose bibliotekose apsilankė 1990 m. – 42 032. Vėlesniais metais apsilankymų skaičius išaugo du su puse karto, ir 2012 m. bibliotekos sulaukė jau 106 285 lankytojų, iš jų 46 367 – Kupiškio viešojoje bibliotekoje. Per metus kiekvienas vartotojas bibliotekose apsilanko vidutiniškai po 17 kartų. Statistinių duomenų lyginamoji analizė rodo, kad bibliotekų vartotojų skaičius sumažėjo, tačiau apsilankymų skaičius labai išaugo. Lankytojai ateina ne tik į namus pasiimti knygų, skaityklose paskaityti žurnalų ir laikraščių, gauti kitos informacijos ar pabendrauti, bet ir naudojasi vieša interneto prieiga, dalyvauja įvairiuose mokymuose, renginiuose, susipažįsta su eksponuojamomis kūrybinių darbų ir dokumentų parodomis. Bibliotekos tampa vis reikalingesnės, kasmet jose apsilanko vis daugiau žmonių.

Daugiausia dokumentų buvo išduota 1980 m. (358 816 fizinių vienetų), o mažiausiai – 1990 m. (183 560 fizinių vienetų). Dokumentų išduotis sumažėjo beveik per pusę – 49 procentais. 1988–1990 m. buvo dainuojančios revoliucijos ir atgimimo laikai, kai žmonės ėjo į mitingus, o ne skaitė knygas. Vėlesniais metais dokumentų išduotis tai padidėdavo, tai sumažėdavo. Apie 2007 m. šie rodikliai stabilizavosi – per metus išduodama po 210–225 tūkst. fizinių vienetų dokumentų.

Rajono viešųjų bibliotekų fondai nuo 1990 m. sumažėjo 124 611 fizinių vienetų (apskaitomos ne tik knygos, bet ir periodiniai leidiniai bei kitose laikmenose esantys dokumentai), arba 36 procentais. 1977–1989 m. rajono viešųjų bibliotekų fondų komplektavimas buvo gerai organizuotas, kiekvienais metais fondai pasipildydavo 23–35 tūkst. dokumentų – daugiausia knygomis, nes žurnalai ir laikraščiai į fondų apskaitą

2 pav. Bibliotekų veiklos rodiklių pokyčiai

¹³⁴ Bibliotekos lankytojas – kiekvienas asmuo, apsilankęs bibliotekoje, nepaisant jo apsilankymo tikslo (paimti arba grąžinti spaudinį ar kitą iš bibliotekos paskolintą dokumentą, pratęsti jo grąžinimo terminą, gauti informacijos, aplankyti parodą, dalyvauti bibliotekos organizuojamame renginyje ir pan.). Kiekvienas lankytojo atėjimas į biblioteką yra apsilankymas.

pradėti traukti tik nuo 2001 m. Kupiškio viešoji biblioteka gaudavo privalomąjį egzempliorių – visą Lietuvos leidyklų produkciją, net į kaimo bibliotekas grožinės literatūros knygų patekdavo po 3–6 egzempliorius. Situacija iš esmės pasikeitė 1990–1993 m. Pirmieji Lietuvos nepriklausomos valstybės metai bibliotekoms buvo tikrai nelengvi: sutriko bibliotekų aprūpinimo knygomis sistema, knygos vis brango, o fondams atnaujinti valstybės skiriamos lėšos sumažėjo. Pavyzdžiui, 1993 m. naujiems dokumentams išigyti Kultūros ministerija skyrė tik 1 200 litų. 1993–1994 m. rajono bibliotekų fondai pasipildė tik 5 070 naujų knygų (per dvejus metus), o kiekvienais metais buvo nurašoma po 20–30 tūkst. pasenusių ir aktualumą praradusių knygų. Bibliotekų fondų atnaujinimo problema vis dar neišspręsta, yra nemažai ankstesniais metais išleistų knygų, kurios beveik nebeskaitomos. Skaitytojai pageidauja naujų, ką tik išleistų knygų. Bibliotekos labai dažnai negali patenkinti jų poreikių, žmonės kartais priversti po keletą mėnesių laukti pageidaujamų knygų. 2012 m. Kultūros ministerija Kupiškio rajono savivaldybės viešųjų bibliotekų dokumentų fondams atnaujinti skyrė 43 800 litų (vienam gyventojui – 2 litai 23 centai), už kuriuos nupirka tik 1 826 fiziniai vienetai dokumentų, ir tai sudaro tik 18 procentų per metus gautų dokumentų. Likusieji dokumentai (8 482 fiziniai vienetai) – tai už projektų lėšas pirkti dokumentai, periodiniai leidiniai (prenumerata už savivaldybės lėšas), juridinių ir fizinių asmenų parama bei kiti šaltiniai. Kupiškio viešoji biblioteka per metus gavo 1 933 knygas ir kitus inventorintus dokumentus (neskaitant žurnalų ir laikraščių), Subačiaus miesto padalinys – 597, kaimo padaliniai – vidutiniškai po 232.

Bibliotekų darbuotojai

Kupiškio kultūros centro ir viešosios bibliotekos archyvuose, kur įsakymai kadru (personalo) klausimais saugomi nuo 1946 m., pavyko surasti apie 130 tik rajoninėje (centrinėje, viešojoje) bibliotekoje dirbusių bibliotekininkų pavardžių (be dabartinio kolektyvo). O kur dar kaimo bibliotekose ir filialuose dirbę žmonės? Norisi paminėti labai ilgai (daugiau kaip 20 metų), pareigingai ir kūrybingai dirbusias bibliotekininkes (deja, vyrų buvo tik vienas kitas ir tie ilgai neužsilikdavo): Genovaitė Jurėnienė (Vėžionys, VB, 1964–1994), Kostė Kleniausienė (Juodpėnai, VB, 1963–1975, 1998–2004), Janina Kopūstienė (VB, 1966–1997), Nijolė Matulienė (VB, 1981–2011), Pranciška Minkevičienė (Didžprūdėliai, VB, 1979–2007), Birutė Navikienė (Vaduvos, VB, 1966–2005), Danguolė Tamulevičienė (VB, 1977–2007), Bronė Ažusienienė (Lukonys, 1972–2009), Antanina Bartaševičienė (Salamiestis, 1958–1996), Bronė Burkauskienė (Šimonys, 1955–1989), Stasė Černienė (Sabuliškiai, Alizava, VB ir Noriūnai, 1967–1996), Marija Gabnienė (Skapiškis, 1956–1998), Stasė Grubinskienė (Uoginiai, Antašava, 1977–2007), Regina Masiulienė (Gaigaliai, Migonys, 1967–2009), Genovaitė Mikulėnienė-Kaupienė (Tvirai, 1964–1991), Irena Nanienė (Pyragiai, Bakšėnai, 1970–1996), Janina Kibienė-Palšiūnienė (Didžprūdėliai, Lukonys, Žadeikiai, 1963–1969, Subačius, 1974–2006), Ona Rimkuvienė (Adomynė, Bugailiškiai, 1957–1960, 1968–1992), Milda Skardžiuvienė (Topoliai, 1960–1993), Janina Timukienė (Didžprūdėliai, Aukštupėnai, 1971–1972, 1974–1992), Bronė Vezbergienė (Antašava, 1957–1979)¹³⁵ ir kt.

¹³⁵ Faktų kartoteka, KRSVB.



Kupiškio viešosios bibliotekos kolektyvas. Sėdi (iš kairės): Regina Vilčinskienė, Eglė Vyčienė, Janina Širvinskienė, Lina Matiukaitė, Daiva Bubulienė, Jolita Janušonienė, Jūratė Motiejūnienė, Danutė Baronienė, Daivutė Smičienė; stovi: Ričardas Balabonas, Laimutė Kliopkinienė, Rita Senvaitienė, Jūratė Samulionienė, Zinaida Vadišovienė, Julė Kaminskienė, Gražina Baublienė, Nida Galvanauskienė, Dangutė Letkauskienė, Gražina Puidokienė, Romualda Vasiliauskienė, Jolita Pipynienė, Zita Paulėnienė, Daiva Zakarauskienė, Diana Latožienė, Algis Kalaina. 2012 m. gegužės 3 d. Audriaus Cicinsko nuotr. KVBA

Viešosios bibliotekos ir padalinių darbuotojos. Sėdi (iš kairės): Ona Kručienė, Janina Širvinskienė, Rita Liogienė, Milda Levickienė, Lina Matiukaitė, Loreta Aleksiejūnienė, Laisva Čiuliepienė, Daiva Bubulienė; stovi: Zinaida Vadišovienė, Laima Čejauskienė, Daivutė Smičienė, Julė Kaminskienė, Danutė Baronienė, Egidija Namiejūnienė, Sigutė Mažylienė, Jolanta Vosylienė, Lina Šerelienė, Vilija Paukštienė, Laimutė Dešrienė, Roma Bugailiškienė, Lidija Mačiulienė, Irena Gasparonienė, Jolita Pipynienė. 2012 m. R. Vilčinskienės nuotr. KVBA



Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos ir padalinių darbuotojai (bibliotekininkai, kvalifikuoti specialistai ir aptarnaujantis personalas), 2013 07 01¹³⁶

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Darbo Kupiškio bibliotekose pradžia	Pareigos	Dabartinės pareigos nuo
1.	Daiva Bubulienė	2007 11 05	Direktorė	2007 11 05
2.	Lina Matiuikaitė	1981 08 01	Direktorės pavaduotoja	1986 10 03
3.	Janina Širvinskienė	1979 08 01	Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja	1986 10 03
4.	Rita Senvaitienė	1982 08 01	Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresn. bibliotekininkė	1992 09 01
5.	Gražina Baublienė	1977 09 30	Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresn. bibliotekininkė	1988 02 01
6.	Jūratė Samulionienė	1983 08 02	Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresn. bibliotekininkė	1992 04 01
7.	Nida Galvanauskienė	1985 08 01	Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresn. bibliotekininkė	2007 02 01
8.	Danutė Baronienė	1973 09 10/ 1975 04 07, 1982 04 06	Informacijos ir kraštotyros skyriaus vedėja	1983 05 04
9.	Jolita Pipynienė	1990 08 01	Informacijos ir kraštotyros skyriaus vyresn. bibliografė	2004 10 22
10.	Gražina Puidokienė	1989 03 24/ 1996 08 31, 2006 03 16	Informacijos ir kraštotyros skyriaus vyresn. bibliotekininkė	2006 03 16
11.	Jolita Janušonienė	2002 04 29	Vaikų literatūros skyriaus vedėja	2005 12 01
12.	Romualda Vasiliauskienė	1980 03 20	Vaikų literatūros skyriaus vyresn. bibliotekininkė	1980 03 20
13.	Laimutė Kliopkinienė	1982 08 01	Vaikų literatūros skyriaus vyresn. bibliotekininkė	2011 10 03
14.	Jūratė Motiejūnienė	1985 07 01	Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėja	2008 04 11
15.	Zinaida Vadišovienė	1993 08 17	Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vyresn. bibliotekininkė	2007 02 01
16.	Julė Kaminskienė	1979 12 01	Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vyresn. bibliotekininkė	2001 03 01
17.	Regina Vilčinskienė	1998 02 04	Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vyresn. bibliotekininkė	2009 03 25
18.	Daivutė Smičienė	2011 12 01	Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vyresn. bibliotekininkė	2011 12 01
19.	Inga Dovydenienė	2009 04 26	Subačiaus miesto padalinio vedėja	2009 04 26
20.	Audronė Bukienė	2009 10 01	Subačiaus padalinio bibliotekininkė	2009 10 01
21.	Egidija Namiejūnienė	1991 08 01	Adomynės padalinys (visų pareigos – vyresn. bibliotekininkė)	1991 08 01
22.	Laimutė Dešrienė	1979 08 01	Alizavos padalinys	1985 10 10
23.	Laisva Čiuliepienė	2008 01 04	Antašavos padalinys	2008 01 04
24.	Rita Liogienė	1988 09 01	Juodpėnų padalinys	1988 09 01
25.	Sigutė Mažyliienė	1990 07 01	Laičių padalinys	1990 07 01
26.	Loreta Aleksiejūnienė	2009 10 01	Lukonių padalinys	2009 10 01
27.	Milda Levickienė	1996 09 10	Naivių padalinys	1996 09 10

¹³⁶ Darbuotojų asmens bylos, KRSVB.

(tęsinys)

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Darbo Kupiškio bibliotekose pradžia	Pareigos	Dabartinės pareigos nuo
28.	Irena Gasparonienė	1990 09 03	Noriūnų padalinys	1996 12 01
29.	Ona Kručienė	1978 08 05	Palėvenėlės padalinys	1978 08 05
30.	Vanda Ribokaitė	1984 12 19	Rudilių padalinys	1984 12 19
31.	Jolanta Vosylienė	1996 09 03	Salamiesčio padalinys	1996 09 03
32.	Roma Bugailiškienė	2004 10 12	Skapiškio padalinys	2004 10 12
33.	Vilija Paukštienė	1972 12 06/ 1981 09 10, 1982 09 16	Šepetos padalinys	1982 09 16
34.	Evelina Lučinskienė	2012 10 01	Šimonių padalinys	2012 10 01
35.	Laima Čejauskienė	1988 09 01	Virbališkių padalinys	1988 09 01
36.	Lidija Mačiulienė	2007 09 07	Virbališkių padalinys	2007 09 07
37.	Ričardas Balabonas	2006 09 18	Kompiuterinės technikos specialistas	2006 09 18
38.	Daiva Zakarauskienė	2009 05 19	Vyr. buhalterė	2009 05 19
39.	Rūta Vilkiene	2013 05 02	Buhalterė-kasininkė	2013 05 02
40.	Dangutė Letkauskienė	2007 02 21	Sekretorė	2007 02 21
41.	Algis Kalaina	2000 11 20	Vairuotojas	2000 11 20
42.	Diana Latožienė	2008 09 17	Valytoja	2011 07 01
43.	Zita Paulėnienė	1992 08 25	Valytoja	2000 03 10

2013 m. viešojoje bibliotekoje ir jos padaliniuose dirbo 36 bibliotekininkai ir 4 kvalifikuoti specialistai. Tai profesionalūs, nuolat žinias atnaujinantys, savo darbą mėgstantys ir didelę patirtį turintys specialistai – dauguma jų čia dirba jau 20 ir daugiau metų.

Straipsnis „Vermės“ leidyklai įteiktas 2015 11 30, serijos „Lietuvos valsčiai“ Lietuvos lokaliųjų tyrimų mokslo darbų komisijos įvertintas 2016 11 28, pirmą kartą paskelbtas 2016 12 29 elektroninio serialinio leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“, ISSN 2029-0799 visatekstėje svetainėje www.llt.lt. Straipsnio kodas elektroniniame serialiniame leidinyje yra LLT:2016-27/95-274/HI.

Straipsnis numatomas spausdinti „Lietuvos valsčių“ serijos monografijoje „Kupiškis“ (vyr. redaktorė ir sudarytoja Aušra Jonušytė).

Straipsnio kalbos redaktorė Vida Kasparavičienė, korektorė Rasa Kašėtienė, anglų k. redaktorius, vertėjas Aloyzas Pranas Knabikas.

Straipsnis recenzuotas ne mažiau kaip dviejų mokslininkų ekspertų.

Straipsnio priedai skelbiami atskirai tam skirtuose leidinio skyriuose:

1. Straipsnio santraukos lietuvių ir anglų kalbomis.
2. Žinios apie autorių.

Nurodymai dėl straipsnių naudojimo (citavimo): Skelbiant ar bet koku būdu panaudojant bet kurį elektroninio serialinio leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ svetainės www.llt.lt straipsnį ar jo dalį kartu su juo privaloma skelbti leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ visą nesutrumpintą pavadinimą, jo tarptautinio standartinio serialinio leidinio numerį ISSN 2029-0799, interneto svetainės www.llt.lt pavadinimą, tomo (darbo) sutartinį kodinį pavadinimą, straipsnio autorių, straipsnio pavadinimą, „Lietuvos valsčių“ serijos ir monografijos, kuriai straipsnis parašytas, pavadinimus bei straipsnio pirmojo paskelbimo serijos monografijoje ir jo paskelbimo svetainėje www.llt.lt datas (jei šios datos sutampa, skelbiama viena – paskelbimo svetainėje www.llt.lt data).